

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Lenka Pšeniová

**Interpretace podstatného porušení smlouvy dle článku 25 Úmluvy
OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží**

Diplomová práce

Olomouc 2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Interpretace podstatného porušení smlouvy dle článku 25 Úmluvy o smlouvách o mezinárodní koupi zboží* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Novém Jičíně dne 1. listopadu 2013

Lenka Pšenická

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce, panu JUDr. Mag. iur. Michalu Malackovi, Ph.D., MBA, za jeho cenné rady, které mi poskytl v průběhu psaní této práce a za jeho vstřícnost. Děkuji svým rodičům, za jejich neutuchající podporu po celou dobu mého studia. Velký dík patří mé kamarádce Monice Kovářové, za její pomoc při shánění pramenů a za to, že mi byla vždy oporou.

Obsah

Obsah	4
Přehled použitých zkratk	6
1 Úvod	7
2 Podstatná ustanovení pro použití Úmluvy	10
2.1 Zásada autonomie vůle v čl. 6 Úmluvy	10
2.2 Obecné zásady interpretace Úmluvy dle čl. 7.....	11
2.2.1 Princip přihlédnutí k mezinárodní povaze.....	13
2.2.2 Princip opory jednotnosti výkladu.....	14
2.2.3 Princip dodržování dobré víry v mezinárodním obchodu	15
2.3 Výklad Úmluvy dle čl. 8.....	16
3 Interpretace zásadních pojmů čl. 25 Úmluvy	18
3.1 Porušení smluvní povinnosti.....	18
3.2 Značná újma.....	19
3.3 Předvídatelnost a rozumná osoba.....	20
3.4 Oprávněné očekávání dle smlouvy	22
4 Pojem podstatného porušení	24
4.1 Unifikační práce na Haagské a Vídeňské diplomatické konferenci	24
4.2 Potřeba autonomní interpretace	29
4.3 Rozdíl mezi podstatným a nepodstatným porušením smlouvy.....	30
4.3.1 Náhrada škody	31
4.3.2 Snížení kupní ceny	31
4.3.4 Oprava a dodání náhradního zboží	32
4.3.3 Odstoupení od smlouvy	33
4.3.5 Přechod nebezpečí škody.....	34

5	Případy podstatného porušení smlouvy	35
5.1	Neplnění smluvních povinností	35
5.1.1	Nedodání zboží	36
5.1.2	Nezaplacení kupní ceny	37
5.1.3	Nepřevzetí zboží	38
5.2	Vady plnění	40
5.2.1	Vadné zboží	40
5.2.2	Vady v dokladech	41
5.3	Pozdní plnění	43
5.3.1	Pozdní dodání	43
5.3.2	Pozdní převzetí	44
5.3.3	Pozdní platba	45
5.4	Porušení jiných smluvních povinností	46
6	Závěr.....	47
	Seznam použitých zdrojů.....	51
	Shrnutí.....	58
	Summary	59
	Klíčová slova	60
	Keywords.....	60

Přehled použitých zkratk

BGH	Bundesgerichtshof německý federální nejvyšší soud
CIETAC	China International Economic and Trade Arbitration Commission Mezinárodní Obchodní komora v Paříži
CISG	United Nations Convention On Contract For The International Sale Of Goods (1980)
CLOUT	Case Law on UNCITRAL Texts Databáze judikatury UNCITRAL
Čl.	Článek
ICC	International Chamber of Commerce Mezinárodní obchodní komora v Paříži
INCOTERMS	International Commercial Terms - soubor mezinárodních pravidel pro výklad nejvíce běžně používaných obchodních doložek v zahraničním obchodě
LG	Landgericht německý/rakouský obecný soud
OG	Obergericht švýcarský odvolací soud
OLG	Oberlandesgericht německý/rakouský odvolací soud
OSN	Organizace spojených národů
PECL	Principles of European Contract Law Principy evropského smluvního práva
Pozn.	Poznámka
ULIS	Uniform Law on the International Sale of Goods
UNCITRAL	United Nations Commission on International Trade Law Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo
UNIDROIT	Institut International Pour L'unification Du Droit Prive Mezinárodní institut pro sjednocení soukromého práva

1 Úvod

„No organic law can ever be framed with a provision specifically applicable to every question which may occur in practical administration. No foresight can anticipate nor any document of reasonable length contain express provisions for all possible questions.“¹

Abraham Lincoln, První inaugurační projev, 4. března, 1861

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (dále také jako Úmluva nebo Vídeňská úmluva) představuje v současnosti jednu z nejúspěšnějších univerzálních dohod na poli mezinárodního práva obchodního, kterou je k dnešnímu dni vázáno 78 signatářských států. Jejím účelem je nabídnout moderní, jednotný a jasný režim pro kupní smlouvy s mezinárodním prvkem, protože právě tyto jsou páteří mezinárodního obchodu ve všech zemích, bez ohledu na jejich právní systém či ekonomickou úroveň. Proto je Vídeňská úmluva považována za jednu z předních mezi takovými úmluvami, jejíž celosvětové přijetí je žádoucí.

Aplikuje se v případě, kdy kupní smlouvu uzavřou strany se sídlem ve smluvních státech Úmluvy, jako norma přímá, která bezprostředně předchází volbě práva státu strany jedné nebo druhé, stejně tak i odkazům kolizních norem vnitrostátních právních řádů dotčených států, přičemž se nepřihlíží ke státní příslušnosti stran, ani k povaze samotné kupní smlouvy. Samozřejmě se také použije vždy, pokud se na tom smluvní strany dohodnou, stejně tak lze prostřednictvím volby práva její aplikaci vyloučit. Jestliže mluvíme o smluvních stranách, máme na mysli jen soukromé obchodníky, je tedy třeba zdůraznit, že pokud smluvní stranou bude spotřebitel, Úmluvu aplikovat nelze. Nebude to možné ani v několika dalších případech prodeje specifického zboží, jež nám upravuje čl. 2 Úmluvy² a také u smluv, v nichž převažující část závazků spočívá ve vykonávání prací nebo poskytování služeb. Otázky platnosti a účinnosti smlouvy také nespádají do její úpravy. Samotný dopad Vídeňské úmluvy dokládá velké množství soudních i arbitrážních rozhodnutí ve vztazích v mezinárodním obchodním styku, které tuto aplikovaly.

¹ Pozn. Volně přeloženo: *Žádné ustavující právo nemůže nikdy obsahovat ustanovení přesně aplikovatelná na každou jednotlivou otázku, která může vyvstat, při jeho provádění v praxi. Žádná předvídatelnost tomu nemůže předejít ani žádný dokument rozumné délky nemůže obsahovat specifická ustanovení pro všechny možné otázky.*

² Úmluva se nepoužije na koupě zboží kupovaného pro osobní potřebu, potřebu rodiny nebo domácnosti, ledaže prodávající před uzavřením smlouvy nevěděl, ani neměl vědět, že zboží je kupováno k takovému účelu, dále v případě koupi na dražbách, při výkonu rozhodnutí nebo podle rozhodnutí soudu, na koupě cenných papírů nebo peněz, lodí, člunů, vznášedel nebo letadel a na koupi elektrické energie, viz čl. 2 Úmluvy OSN...

Vídeňská úmluva se člení na 4 části, z nichž první je věnována předmětu úpravy, která je předestřena výše, druhá část upravuje uzavírání smlouvy, které je uzavřeno přijetím návrhu, třetí a nejrozsáhlejší část pojednává o samotné koupi zboží a povinnostech smluvních stran a závěrečná ustanovení jsou obsahem části čtvrté. Část třetí, konkrétně její úvodní ustanovení čl. 25 je předmětem této práce. Tento článek definuje:

„Podstatné porušení smlouvy jednou ze stran je podstatné, jestliže způsobuje takovou újmu druhé straně, že ji ve značné míře zbavuje toho, co je strana oprávněna očekávat podle smlouvy, ledaže strana porušující smlouvu nepředvídala takové důsledky a ani rozumná osoba v tomtéž postavení by je nepředvídala za týchž okolností.“³

Takové porušení bude znamenat pro poškozenou stranu značné rozšíření jejích práv, tedy nejen právo na náhradu škody, snížení kupní ceny, ale i právo na dodání náhradního zboží, odstranění vad a zejména právo na odstoupení od smlouvy. Celá tato koncepce je však podmíněna nepředvídatelností objektivní i subjektivní. Vídeňská úmluva ponechává stranou prostor pro interpretaci těchto a dalších obecných právních pojmů, kterých užívá, což umožňuje na jednu stranu široký přístup výkladu v zájmu adaptace Úmluvy v co nejširším spektru právních systémů, na druhou stranu redukuje právní jistotu smluvních stran v případě sporu.

V této práci se zaměřím právě na interpretaci pojmu podstatného porušení smlouvy a dalších souvisejících pojmů v čl. 25 Úmluvy, protože jsou bezesporu v obchodním styku rozhodující a jejich výklad má zásadní význam jak pro eventuální strany kupní smlouvy, tak pro právní nauku a aplikaci Vídeňské úmluvy.

Záměrně jsem se zcela nedržela navržené struktury zadání diplomové práce, protože jsem se chtěla vyhnout obecným pojednáním o Úmluvě a komparacím s evropským právem a zaměřit se v plné šíři na pojem podstatného porušení tak, jak nám jej předestírá Vídeňská úmluva, ve snaze představit práci, která bude jedinečná. Je nutné mít při každém použití Úmluvy na paměti zásady její aplikace, které jsou v čl. 6 a 7 Úmluvy a způsoby jejího výkladu v čl. 8, proto se těmto věnuji v následující části této práce. Třetí část je zaměřena na výklad pojmů užitých v čl. 25 Úmluvy, jako je „značná újma“, „předvídatelná osoba“, „oprávněné očekávání“ a další. V následující části podkřývám vznik ustanovení o podstatném porušení a dohodě na jejím konečném znění na Vídeňské diplomatické konferenci, jeho interpretaci a porovnání s porušením nepodstatným v jednotlivých případech. V poslední páté části uvádím několik rozhodnutí justičních orgánů při aplikaci Úmluvy na

³ Čl. 25 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

základě konkrétních případů porušení smlouvy. Obsažená judikatura je pouze orientační, naplňuje však zcela požadavky výzkumu této práce a domnívám se, že analýza většího vzorku rozhodnutí by vedla ke stejnému závěru.

Při interpretaci čl. 25 Úmluvy i Úmluvy jako celku předně uplatňuji jazykovou metodu výkladu s použitím gramatických pravidel a to zejména v originálním anglickém znění. V této souvislosti jsem použila i historickou metodu, přiblížením vývoje přípravných prací textu Úmluvy a postupů diplomatických konferencí. V neposlední řadě aplikuji i logickou metodu výkladu, avšak s přihlédnutím k mezinárodní povaze Úmluvy, která nedovoluje bezbřehou analogii s vnitrostátní právní terminologií. Uplatňuji i systematickou metodu jednotlivých ustanovení a metodu jednotnosti výkladu. V závěru mé práce také analyzuji jednotlivé názory právní nauky a rozhodovací činnost justičních orgánů.

Účelem této práce je tedy objasnění pojmu „*podstatného porušení*“ a celkový výklad čl. 25 Vídeňské úmluvy a to s přispěním odborné literatury i související judikatury tak, aby bylo v budoucnu jednodušší posoudit, zda vzniknuvší konkrétní skutkový stav naplňuje znaky podstatnosti a představuje pro poškozenou stranu možnost uplatnit rozšířené nároky, především odstoupit od smlouvy. Budu zkoumat, zda lze předem vytyčit hranice podstatného porušení smlouvy, s ohledem na újmu poškozeného i podle míry porušení povinností smluvní strany. Domnívám se, že i přesto, že tyto hranice jistě pevné nebudou, bude nutné mít alespoň laickou představu o tom, kde začínají a kde končí.

2 Podstatná ustanovení pro použití Úmluvy

2.1 Zásada autonomie vůle v čl. 6 Úmluvy

Princip smluvní volnosti stran je důležitou zárukou pro efektivní fungování mezinárodního obchodu a zároveň základním heslem mezinárodních obchodních vztahů.⁴ Obsažení tohoto principu v Úmluvě reflektuje silné přesvědčení mezinárodní společnosti o tom, že musí být vytvořeny zvláštní záruky pro zajištění svobodně fungujícího trhu, který bude směřovat mezinárodní ekonomiku nad rámec toho, co si mohou strany mezi sebou ujednat v rámci svých osobních zájmů. Zásada autonomie vůle je stroze pojata v čl. 6 Úmluvy takto: „*Strany mohou vyloučit použití této Úmluvy nebo, s výjimkou čl. 12, kteréhokoli jejího ustanovení nebo jeho účinky změnit.*“⁵ Podobná ustanovení, obsahují i další unifikované smlouvy, které předcházely Úmluvě.⁶

Principy UNIDROIT,⁷ které byly vyhlášeny téměř 15 let po přijetí Úmluvy, obsahují dva články, konkrétně čl. 1.1 a čl. 1.5, které odpovídají čl. 6 Úmluvy. Lépe objasňují koncepci autonomie vůle a mohou být použity pro výklad a aplikaci Úmluvy a tohoto článku.⁸ Uvedený čl. 1.1 stanoví, že „*Strany mohou volně uzavírat smlouvy a určovat jejich obsah*“ a čl. 1.5 upravuje vyloučení jejich aplikace a případnou modifikaci takto: „*Strany mohou vyloučit nebo omezit aplikaci Zásad nebo změnit účinky jejich ustanovení, ledaže to bude vyloučeno*“.⁹ Vážný zájem, který mezinárodní společnost projevila v otázce důležitosti autonomie vůle, znovu podtrhuje její důležitost.

Základním účelem smluvní svobody stran není vyloučit aplikovatelnost unifikovaného práva, ale vykonat svobodnou vůli, vybrat si právo rozhodné pro posouzení případného sporu. V tomto duchu je vhodné se zmínit o tom, jak dalece sahá svoboda této volby, v návaznosti na výše uvedené články. Jestliže strany úplně vypoví použitelnost Úmluvy a vyberou si možnost vybrat rozhodné právo, je nutné přesně určit, který právní řád se bude aplikovat, zejména

⁴ BORISOVA, Bojidara. *Remarks on the manner in which the UNIDROIT principles may be used to interpret or supplement article 6 of the CISG* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 5. ledna 2007 [cit. 7. června 2013]. Dostupné na <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/principles/uni6.html>>.

⁵ Čl. 6 Úmluvy OSN...

⁶ MURPHY, Maureen T. United Nations Convention for the International Sale of Goods: Creating Uniformity in International Sales Law. *Fordham International Law Journal*, 1998, č. 12, s. 729.

⁷ Pozn. Mezinárodní ústav pro sjednocení soukromého práva (UNIDROIT) vydal *Zásady mezinárodních obchodních smluv*, které vyjadřují pravidla, jimiž by se měly řídit mezinárodní obchodní smlouvy; jsou dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/principles.html>>.

⁸ BORISOVA, Bojidara. *Remarks on the manner...*

⁹ UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts, dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/principles.html#NR2>>.

jedná-li se o smluvní státy Úmluvy. V takovém případě musí strany jednat pouze v souladu s kogentními normami rozhodného vnitrostátního práva, které budou regulovat práva a povinnosti stran, vyplývající z jejich smlouvy.

Právní věda i mezinárodní praxe se jednotně shoduje na tom, že v případě vypovězení Úmluvy, ale neurčení rozhodného práva to budou zásady mezinárodního práva soukromého, které určí rozhodné právo.¹⁰ Ty budou rozhodovat i v případě, kdy strany vyloučí jen část Úmluvy. Smluvní svoboda tedy není nekonečná, protože smluvní strany nemohou nikdy vyloučit použití takových závazných ustanovení, které by regulovaly smluvní vztah, pokud by nebylo použito konceptu, na kterém se strany shodly a ani aplikaci kogentních ustanovení Úmluvy.¹¹

Článek 6 Úmluvy sám stanoví pouze jedno ustanovení, které má kogentní charakter a tedy jej strany nemohou vyloučit z aplikace, a to čl. 12 Úmluvy. Ani ten se však nepoužije v případě úplného vyloučení použití Úmluvy.¹² Tento článek vyjadřuje skutečnost, že pro některé smluvní státy je písemná forma konkrétních úkonů tak podstatná, že její nedodržení by mělo za následek neplatnost právního úkonu. Proto umožňuje takovým smluvním státům učinit prohlášení dle čl. 96 Úmluvy, který stanoví, že smluvní stát, jehož právní předpisy vyžadují, aby smlouva o koupi byla uzavřena nebo prokazována písemně, může kdykoli učinit prohlášení, že smlouva o koupi zboží a její změny i samotné uzavírání smlouvy musí být v písemné formě, pod podmínkou neplatnosti, jestliže kterákoli strana smlouvy má místo podnikání na jeho území.¹³ Určí-li si smluvní strany rozhodné právo státu, který toto prohlášení neučinil, čl. 11 Úmluvy bude aplikovatelný a písemná forma kupní smlouvy nebude vyžadována, jak praxe pravidelně potvrzuje.¹⁴

2.2 Obecné zásady interpretace Úmluvy dle čl. 7

Interpretace slouží ke zjištění významu normy, jejího smyslu, cíle a místa v systému práva,¹⁵ je předpokladem aplikace jakéhokoli právního předpisu.¹⁶ Velký význam má

¹⁰ FERRARI, Franco. *Specific Topics of the CISG in the Light of Judicial Application and Scholarly Writing*. *Journal of Law and Commerce* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 5. června 2000 [cit. 7. června 2013]. Dostupné na: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/franco6.html>>.

¹¹ SCHLECHTRIEM, Peter. *Uniform Sales Law: The UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 5. června 2000 [cit. 7. června 2013]. Dostupné na: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/schlechtriem-06.html>>.

¹² FERRARI, Franco. *Specific Topics of the CISG...*

¹³ Čl. 96 Úmluvy OSN...

¹⁴ Rozhodnutí FB Budapest ze dne 24. března 1992, sp. zn. 12.G.41.471/1991/21, dostupné na: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920324h1.html>>.

¹⁵ HARVÁNEK, Jaromír a kol. *Teorie práva*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 172.

především výklad mezinárodně unifikovaných norem, nejen z důvodu jazykové bariéry, ale zejména pro rozlišnost právních systémů a právního uvažování vůbec. Je všeobecně známo, že za účelem vytvořit právní jednotnost, je zcela nedostatečné pouze sepsat a schválit právní předpis,¹⁷ protože i přesto že vnější uniformity bude dosaženo, jednotná aplikace těchto závazných pravidel nebude v žádném případě zaručena stejně, jako tomu bývá v praxi při aplikaci vnitrostátního práva, kdy je naprosto běžná různá interpretace stejného pojmu.¹⁸ Aby se redukovalo takové riziko rozlišných interpretací stejného textu, který by vždy měl být vykládán jednotně, musely by smluvní státy, po rozsáhlých jednáních, dosáhnout konsenzu na takovém výkladu, ke kterému by se přikláněly i samotné vnitrostátní soudy států.¹⁹ Takové řešení by bylo v praxi nejen nereálné a zdlouhavé, nýbrž by i odrazovalo samotné státy od přijetí takové úmluvy s předem stanoveným výkladem.

Autoři Úmluvy OSN o mezinárodní koupi zboží, stejně jako autoři jiných mezinárodních smluv si byli vědomi tohoto problému, a proto do Vídeňské úmluvy vložili ustanovení čl. 7, který má napomoci dosáhnout cílené jednotnosti, což je doloženo především v jeho 1. odstavci, dle kterého „*Při výkladu této Úmluvy se přihlédnou k její mezinárodní povaze a k potřebě podporovat jednotnost při jejím použití a dodržování dobré víry v mezinárodním obchodu.*“ Tento čl. 7 je právní vědou jedním z nejdiskutovanějších ustanovení celé Úmluvy, protože se netýká jen výkladu samotného, ale představuje i jakýsi návod k vyplňování jejích mezer.²⁰ Podle druhého odstavce čl. 7 budou mezery v Úmluvě řešeny podle obecných zásad, na nichž spočívá, chyběj-li, podle právního řádu rozhodného. Na první pohled se může toto ustanovení zdát lehce pochopitelné, nicméně při samotné aplikaci vzniká řada problémů, které vyplývají z různých aspektů. Předně, druhý odstavec tohoto článku nemůže být zkoumán odděleně, jelikož existuje jistá souhra mezi prvním a druhým odstavcem, která má původ právě v odstavci prvním.²¹ Ten představuje 3 zásady pro výklad Úmluvy,²² které jsou určeny především pro její aplikaci vnitrostátním soudům. Zásady lze odvodit přímo ze znění tohoto článku, první je zásada přihlídnutí k mezinárodní

¹⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. *Mezinárodní obchodní transakce: Multimediální učební text*. 1. vydání. Brno, Masarykova univerzita, 2004, s. 35.

¹⁷ MARTINY, Dieter. *Autonome und einheitliche Auslegung im Europäischen Zivilprozeßrecht. *Rebels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 1981, č. 4 s. 427.*

¹⁸ MUNDAY, R. J. C. *Comment: The Uniform Interpretation of International Conventions. *International and Comparative Law Quarterly*, 1978, č. 27, s. 450.*

¹⁹ FERRARI, Franco. *Specific Topics of the CISG...*

²⁰ BONELL, M. J.. *L'interpretazione del diritto uniforme alla luce dell'art. 7 della Convenzione di Vienna sulla vendita internazionale. *Rivista di diritto civile*, 1986, č. 2, s. 221.*

²¹ JANSSEN, Andre. *The CISG and its general principles*. 1. vydání. Mnichov, 2009, s. 261.

²² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Několik poznámek k aplikaci Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 1994, č. 4, s. 77.*

povaze Úmluvy, druhá je potřeba jednotnosti jejího užívání a poslední dobrá víra a její dodržování v mezinárodním obchodu.²³ Těmito zásadami, kterým jsou věnovány následující podkapitoly, se inspirovaly i následné unifikační projekty vytvořené Komisí OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) a Římského mezinárodního institutu pro sjednocení soukromého práva (UNIDROIT).²⁴

2.2.1 Princip přihlídnutí k mezinárodní povaze

S Vídeňskou úmluvou, jako výsledkem mezinárodní legislativní a unifikační činnosti, je třeba pracovat jako s normou mezinárodní povahy. Nelze ji vykládat dle vnitrostátního práva, protože pak by každá taková mezinárodní smlouva ztrácela svůj smysl.²⁵ Její výklad by měl naopak vykazovat jistou dávku autonomie s přihlídnutím k účelu smlouvy, přičemž rozdílnost výkladu by znamenala překážku pro rozvoj mezinárodního obchodu, kupříkladu ke vzniku tzv. forum shopping jevu.²⁶ Není možné pominout ani skutečnost, že text Úmluvy je záměrně psán neutrálním jazykem a nelze tak přiřknout pojmům a institutům v ní uvedeným smysl, který je jim stanoven právem národním.²⁷

*„Nelze bez dalšího použít jen výkladová pravidla vnitrostátní, nelze se ovšem také uchýlit pouze k interpretačním pravidlům pro mezinárodní smlouvy. Z nich je možné za bezproblémové označit využití čl. 33 Vídeňské úmluvy o smluvním právu.“*²⁸ Zmíněný čl. 33 představuje zvláštní pravidla pro výklad smluv vyhotovených ve více jazycích, která se na Úmluvu uplatní v celém rozsahu.²⁹ Jedná se o pravidlo rovnosti platnosti výkladu v jazycích, ve kterých je smlouva sepsána, pokud smlouva neurčí nebo se strany nedohodnou jinak. S tím souvisí i pravidlo presumpce stejného významu výrazů ve smlouvě v každém z původních textů. Dalším pravidlem je, že znění smlouvy v jiném jazyce, než v jazyce vyhotovení, bude považováno za původní jen, pokud tak stanoví smlouva, nebo se tak strany dohodnou. Posledním pravidlem je, že při porovnávání původních textů s rozdílnostmi významu bude rozhodující ten význam, který se zřetelem k předmětu a účelu smlouvy, bude texty nejlépe

²³ KANDA, Antonín. *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (s komentářem)*. 2. vydání. Praha: Vydala Hospodářská komora České republiky ve vydavatelství PP Agency, 1995, s. 19.

²⁴ ŽÍDEK, Petr. *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. Právní fórum*, 2008, č. 3, s. 82.

²⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Několik poznámek k aplikaci Úmluvy...* s. 77.

²⁶ Pozn. *Forum shopping* - volba místa sudiště, podrobněji HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*. 3. vydání. Kluwer Law International, 1999, s. 95.

²⁷ BONELL, M., BIANCA, C. M. *Commentary on the International Sales law*. 1. vydání. Miláno: Giuffrè, 1987, s. 74.

²⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. *Mezinárodní obchodní transakce...* s. 35.

²⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. Praha: ASPI, 2006, s. 274.

sblížit.³⁰ Ale ani z pravidel výkladu podle Vídeňské úmluvy o smluvním právu nelze v tomto případě vycházet, neboť tato není, na rozdíl od CISG, přímo použitelná na smlouvy, které jsou bezprostředně určeny k regulaci práv a povinností subjektů mezinárodní kupní smlouvy, ale naopak interpretuje závazky samotných států.³¹

Srovnatelný požadavek autonomie vyžaduje Vídeňská úmluva i v případě výkladových metod, neboť ani zde nemůže vnitrostátní soud postupovat dle metod pro výklad národního práva, protože by zase znamenaly překážku pro rozvoj mezinárodního práva,³² například existenci odlišných rozhodnutí, která však budou spočívat na stejném základu a tedy mezinárodní nepředvídatelnost soudních rozhodnutí.

Ze zásady přihlédnutí k mezinárodní povaze smlouvy při její interpretaci tedy vyplývá, že je třeba ji interpretovat jako celek a jednotlivá ustanovení s přihlédnutím k její povaze a účelu, pokud možno v mantinelech mezinárodního práva. V praxi to bude nepochybně znamenat jak přiměřenou znalost mezinárodního práva, tak i související judikatury.

2.2.2 Princip opory jednotnosti výkladu

Tato zásada úzce souvisí se zásadou výše zmíněnou, protože i když bude nezávislá interpretace soudy zajištěna, budou stále vznikat odlišná rozhodnutí, která mohou konstatovat odlišné závěry, a jednotnosti dosaženo nebude. Protože i na to autoři textu Úmluvy mysleli, zavedli prostřednictvím čl. 7 princip jednotnosti výkladu a podrobily tak národní soudy nutnosti přihlížet ke svým rozhodnutím navzájem, aby se postupem času utvořila jednotná rozhodovací praxe. Při takovém přihlížení je ovšem vždy nutné vzít v potaz vyskytující se specifika konkrétních případů.³³ V dnešní době se nelze odvolávat na nedostupnost takových rozhodnutí a literatury, které jsou zveřejněny v mezinárodních databázích, jako je rozsáhlá databáze Pace University a samozřejmě také databáze CLOUD, pod záštitou Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL), popřípadě databáze UNILEX. Je třeba připomenout, že soudní orgány by však neměly zautomatizovaně přijímat závěry cizích soudů, nebo je pokládat za precedenty, protože by to vedlo k zužování významu ustanovení Úmluvy, která byla naopak psána záměrně tak, aby pokryla co nejširší množství případů.³⁴

³⁰ Čl. 33 Vídeňské úmluvy o smluvním právu.

³¹ TÝČ, Vladimír. *Právo mezinárodních smluv*. Brno: Masarykova univerzita, 1995, s. 82.

³² TÝČ, Vladimír. *Právo mezinárodních smluv*... s. 83

³³ SCHLECHTRIEM, Peter; SCHWENZER, Ingeborg. *Commentary on the conventions*... s. 124.

³⁴ SCHLECHTRIEM, Peter; SCHWENZER, Ingeborg. *Commentary on the convention*... s. 99-100.

Velkým přínosem pro jednotnost výkladu by bylo vytvoření soudního orgánu, který by se zaměřoval na výklad a měl by pravomoc rozhodovat v předběžných otázkách, po vzoru Evropského soudního dvora, jež takto vykládá komunitární právo ve vztahu k členským státům Evropské Unie a dalším subjektům.

Aplikace této zásady znamená přihlížet k dřívějším obdobným rozhodnutím, avšak zohlednit jejich odlišnosti a také případně studovat odbornou literaturu, která se bude daného problému týkat a zejména vzít za své a uplatnit obecné závěry, ve kterých se tyto prameny budou shodovat.

2.2.3 Princip dodržování dobré víry v mezinárodním obchodu

Zásada dobré víry je zachována v mnoha právních řádech, jako jeden z předních principů práva, zejména v souvislosti s chováním stran v závazkových vztazích,³⁵ a jako taková je nepostradatelná.

Právní věda nabízí čtyři různé přístupy k úloze a rozsahu pojmu dobré víry v Úmluvě. První z nich uvádí, že dobrá víra je jen ustanovení čl. 7 Úmluvy a má být použita jen k interpretaci jejích ustanovení. V tomto smyslu dobrá víra nepředstavuje žádnou zásadní podmínku, ani z ní není možné vyvozovat vedlejší povinnosti, může však nepřímo regulovat chování smluvních stran. K tomuto přístupu se přiklání především soudci a rozhodci. Dle druhého přístupu by mělo být chování smluvních stran řízeno pro obě strany kladnou povinností dobré víry, která je provedena tímto článkem. Toto tvrzení nachází oporu například v čl. 40 Úmluvy, který stanoví, že strana nemůže uplatnit nároky z vadného plnění, jsou-li vady důsledkem skutečnosti, o které věděla nebo o ní nemohla nevědět, a které nesdělila kupujícímu.³⁶ Třetí přístup stanoví dobrou víru jako základní pravidlo Úmluvy, tedy takové, které se projevuje v mnoha jejích ustanoveních. Za její projev můžeme považovat pojem „rozumné osoby“, „předvídatelnosti“, „přiměřenosti“ a podobné. Čtvrtá z teorií pohlíží na dobrou víru jako na hlavní pravidlo *lex mercatoria* a UNIDROIT.³⁷

Princip dobré víry nemůže ve výsledku změnit znění Úmluvy, formulovat nové pravidlo, ani nemá povahu přednostního uplatnění před jinými ustanoveními. Aplikuje se při nejjasnostech a pro doplnění výkladu.

³⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. *Mezinárodní obchodní transakce...* s. 35.

³⁶ Čl. 40 Úmluvy OSN...

³⁷ KEILY, Troy. Good Faith and the Vienna Convention on Contracts for International Sale of Goods. *Vindobona Journal of International Commercial Law and Arbitration*, 1999, č. 1, s. 18.

Ustanovení Úmluvy by měla být dost flexibilní na to, aby se s nimi dalo pracovat bez formálních požadavků, po dobu časově neohrazenou. Na Úmluvu by se mělo pohlížet jako na autonomní systém, který je způsobilý vytvářet nová pravidla. Jestliže je opravdu dobrá víra považována za zásadu mezinárodní, Úmluva by ji měla reflektovat v celé své délce.³⁸

Dobrá víra posiluje právní jistotu stran ve všech fázích jednání a sehrává klíčovou roli zejména tam, kde neexistují neformální vazby a sankční mechanismy, které by vzájemnou důvěru stran chránily.

2.3 Výklad Úmluvy dle čl. 8

Úmluva se ve svém čl. 8 věnuje výkladu prohlášení a chování stran při uzavírání smlouvy. Použije se bez ohledu na to, zda smlouva vzniká na základě ústního jednání kontrahentů nebo na základě písemného návrhu jedné strany, který se setkal s přijetím strany druhé nebo jakoukoli jinou cestou.³⁹ Prohlášení a chování strany se podle tohoto článku vyloží podle jejího skutečného úmyslu,⁴⁰ v případě že tento úmysl byl druhé straně znám nebo jí nemohl být neznám.⁴¹ Lze říci, že se Úmluva, na rozdíl od evropských principů PECL,⁴² zaměřuje na případy, kdy jedna strana je v průběhu uzavírání smlouvy aktivnější, konkrétně v případě, kdy pouze jedna strana sepisuje smlouvu a druhá ji pak už jen podepisuje. Jestliže se aplikuje Úmluva a čl. 8, je potom vyloučen výklad podle národních interpretačních pravidel, protože tento článek důkladně zachycuje celou problematiku.⁴³

Zřejmým jazykem Úmluvy tento článek vyžaduje jisté pátrání po osobním úmyslu strany do té míry, do jaké si mohla druhá smluvní strana být vědoma těchto jejích zájmů.⁴⁴ Tento subjektivní pohled výkladu se použije při každém prohlášení nebo jednání, které podléhá ustanovením Úmluvy. Smluvní strana, která tvrdí, že druhá strana věděla nebo měla

³⁸ KEILY, Troy. Good Faith and the Vienna Convention... s. 40.

³⁹ ZIEGEL, S. J. *Report to the Uniform Law Conference of Canada on Convention on Contracts for the International Sale of Goods* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 1. dubna 1999 [cit. 9. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/ziegel18.html>>.

⁴⁰ KANDA, Antonín. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží... s. 11.

⁴¹ Čl. 8 odst. 1 Úmluvy OSN...

⁴² Pozn. PECL – Principy evropského smluvního práva ... které jsou oboustranně zaměřené jak na formulaci, už od počátečních záměrů stran a aplikují standardy rozumnosti pro obě strany; PECL čl. 5:101, dostupný na: <http://frontpage.cbs.dk/law/commission_on_european_contract_law/PECL%20engelsk/engelsk_partI_og_II.htm>.

⁴³ UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, Article 8 [online], uncitral.org, [cit. 15. října 2013], dostupné na: <<http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/digest2008/article008.pdf>>.

⁴⁴ Rozhodnutí BG St. Gallen ze dne 3. srpna 1997, sp. zn. 3PZ 97/18, dostupné na: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970703s1.html>>.

vědět o jejím záměru, je povinována toto tvrzení náležitě prokázat.⁴⁵ Subjektivní úmysl strany je irelevantní, ledaže byl jakoukoli cestou manifestován druhé straně. Tento závěr lze dovodit z odůvodnění německého soudu, který se vyslovil, že tajný záměr strany k uzavření smlouvy nemůže být brán v potaz, mluvíme-li o skutečnostech, o kterých druhá strana smlouvy nevěděla a ani vědět neměla.⁴⁶ V praxi není časté, že stranám je znám úmysl a zájem druhé strany a proto je častěji aplikován druhý odstavec čl. 8 Úmluvy, protože aplikace prvního odstavce vyžaduje, aby měly smluvní strany blízký vztah, znaly se dobře navzájem nebo, aby jejich vzájemná sdělení nebo chování bylo jasné a bylo snadno pochopitelné druhou stranou.⁴⁷

Pokud tedy nebude možné použít první odstavec čl. 8 Úmluvy k výkladu prohlášení a chování strany, použije se odstavec druhý, který naopak směřuje k objektivnímu výkladu jednání stran, a to podle jejich obvyklého významu, který by jim přiřkla každá rozumná osoba v tomtéž postavení a za stejných okolností. Při určování významu podle rozumné osoby je třeba vzít na zřetel všechny rozhodné okolnosti, jako je jednání o smlouvě, stranami zavedená praxe, je-li takové, zvyklosti a následné chování stran.⁴⁸

⁴⁵ UNCITRAL Digest of Case Law...

⁴⁶ Rozhodnutí LG Hamburg ze dne 26. září 1990, sp. zn. 5 O 543/88, dostupné na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/900926g1.html>.

⁴⁷ Rozhodčí nález ICC Court of Arbitration č. 8324 z roku 1995, dostupný na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/958324i1.html>.

⁴⁸ Čl. 8 odst. 3 Úmluvy OSN...

3 Interpretace zásadních pojmů čl. 25 Úmluvy

Struktura čl. 25 je velmi spletitá. Jeho první část vymezuje podstatné porušení jako újmu, kterou způsobí jedna smluvní strana druhé straně, která ji ve značné míře zbavuje toho, co je oprávněna očekávat dle smlouvy. Druhá část článku je podmiňující⁴⁹ a zbavuje stranu, která nedodržením smlouvy poškodila druhou stranu, odpovědnosti za podstatné porušení v případě, že vzniknuvší důsledky nepředvídala a ani nemohla předvídat žádná rozumná osoba ve stejném postavení za stejných okolností. Předestřená náplň ustanovení se opírá především o rozlišení faktorů souvisejících se stranou poškozenou a stranou, která škodu způsobila. Těmito předními faktory jsou, tzv. „značná újma“, „oprávněné očekávání dle smlouvy“, a s tím související „předvídatelnost“ a „rozumná osoba ve stejném postavení“.⁵⁰ Všechny tyto pojmy a jejich charakteristika jsou základními kameny podstatného porušení smlouvy a jejich interpretace je klíčová.

3.1 Porušení smluvní povinnosti

Předpokladem podstatného porušení je obecné porušení smluvní povinnosti, které Úmluva nevymezuje. Nicméně z jejího z nápravného režimu lze dovodit, že porušení smlouvy zahrnuje všechny formy nesplnění, stejně tak, jako nedostatek plnění, až po ne zcela řádné plnění.⁵¹ Obsahuje také omluvitelné i neomluvitelné neplnění. Smluvní povinnosti mohou být určené Úmluvou (například povinnost dodat zboží v čl. 33 Úmluvy, dodat zboží na určité místo v čl. 31 Úmluvy, množství, jakost a provedení v čl. 35 Úmluvy) nebo jsou smluvní strany oprávněny volně si tyto povinnosti upravit jako závazek *sui generis*.⁵² Tam, kde obchod nemůže být považován za kupní smlouvu, posoudí se porušení smlouvy podle národního práva, ledaže se strany dohodly, že jejich smlouva bude podléhat pravomoci Úmluvy.⁵³ Je třeba také dodat, že odmítnutí plnit smlouvu na základě ustanovení Úmluvy, nemůže znamenat její porušení.⁵⁴

⁴⁹ BONELL, M., BIANCA, C. M. *Commentary on the International Sales law...* s. 215.

⁵⁰ GRAFFI, Leonardo. Case Law on the Concept of „Fundamental Breach“ in Vienna Sales Convention. *Revue de droit des affaires internationales*, 2003, č. 3, s. 338.

⁵¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku*. Brno: Masarykova univerzita, 1993, s. 43.

⁵² Pozn. *Sui generis* – svého druhu; označení entit, které nemohou být podřazeny vyššímu druhu.

⁵³ BELL, Kevin. The sphere of application of the Vienna convention on contracts for the international sale of goods. *Pace international review*, 1996, č. 8, s. 6.

⁵⁴ KOCH, Robert. *The Concept of Fundamental Breach of Contract under the United Nations* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 22. března 2001 [cit. 12. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/koch-48.html>>.

3.2 Značná újma

Termín újma nemůže být v žádném případě přirovnáván ke skutečně způsobené škodě, o které je pojednáno v čl. 74 Úmluvy v rámci náhrady škody,⁵⁵ protože strana poškozená bude mít právo na náhradu škody i v případě, že její újma nebude ani značná ani podstatná. Finanční ztráta totiž není jediným rozhodujícím elementem pro stanovení toho, zda je nebo není dané porušení podstatné.⁵⁶ Je třeba vykládat újmu v širším smyslu, což bude zahrnovat také nemajetkovou újmu, jako je například ztráta zákazníka, možnost opětovného prodeje nebo reputace firmy. Podle právní vědy i podle judikatury může být porušení smlouvy podstatné bez ohledu na to, jestli se váže ke smluvnímu závazku hlavnímu nebo vedlejšímu.⁵⁷

Důraz je kladen především na oprávněné očekávání poškozené strany, pramenící ze smlouvy, protože právě to je hlavním kritériem pro určení toho, zda jí bylo porušení smlouvy na újmu.⁵⁸ Oprávněné očekávání nelze interpretovat jako subjektivní zájem poškozené strany, nýbrž je to takové očekávání, které přímo vyplývá ze smlouvy samé.⁵⁹ Nelze s určitostí říci, jestli vyjednávání, obchodní zvyklosti, nebo další následné skutečnosti, jež vznikly při uzavírání kontraktu a nestanovené ve smlouvě, mohou taky hrát roli pro oprávněné plnění, očekávané druhou stranou.⁶⁰ Vždy se bude zkoumat, zda byly pro porušující stranu tyto očekávání zřejmá nebo je mohla předpokládat.

Újma musí ve značné míře připravit poškozenou stranu o to, co je oprávněna očekávat dle smlouvy. Stanovení toho, co je „značné“ způsobuje ve výkladu problém, neboť to lze interpretovat dalece odlišnými způsoby. Bylo dokonce navrženo, aby „podstatné“ a „značné“ bylo považováno jako *idem per idem*⁶¹ definici a tedy tautologii. Pojem „značná“ vede k otázkám: Jak velký může být schodek v předávaném zboží, aby ještě nebyl značný? Způsobuje pozdní dodání značnou újmu, protože nenaplnilo oprávněné očekávání strany? A mnoho dalších. Odpovědí může být to, zda takto způsobená značná újma, může být ještě napravena, přesněji řečeno, zda porušení může být napraveno bez způsobení dalších

⁵⁵ Čl. 74 Úmluvy: „Náhrada škody při porušení smlouvy jednou stranou zahrnuje částku odpovídající ztrátě, včetně ušlého zisku, kterou utrpěla druhá strana v důsledku porušení smlouvy. Náhrada škody nesmí přesáhnout ztrátu a ušlý zisk, kterou strana porušující smlouvu předvíдалa nebo měla předvídat v době uzavření smlouvy, s přihlédnutím ke skutečnostem, o nichž věděla nebo měla vědět, jako možný důsledek porušení smlouvy.“

⁵⁶ GRAFFI, Leonardo. Case Law on the Concept of „Fundamental Breach“... s. 339.

⁵⁷ BONELL, M., BIANCA, C. M. *Commentary on the International Sales law*... s. 215.

⁵⁸ BABIAK, Andrew. Defining „Fundamental Breach“ under the United Nations Convention on Contracts for International Sale of Goods. *Temple International Journal*, 1992, č. 6, s. 118.

⁵⁹ LORENZ, Alexander. *Fundamental Breach under CISG* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 21. září 1998 [cit. 13. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/lorenz.html>>.

⁶⁰ HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales*. 3. vydání. Haag, 1999, s. 183.

⁶¹ Pozn. *Idem per idem* - totéž je vysvětlováno týmž, jedno za druhé.

nepříjemností a zpoždění,⁶² jak je uvedeno v čl. 48 Úmluvy. Nicméně tento článek výslovně uvádí výhradu článku následujícího, že tedy právo prodávajícího na nápravu podléhá čl. 49 Úmluvy, který naznačuje, že odstoupení od smlouvy má přednost před tímto právem. Avšak pokud by mohla žádost prodávajícího o nápravu zabránit podstatnému porušení, bude naopak čl. 49 podléhat čl. 48 Úmluvy a bude mít prioritu. V tomto případě bude v nejistotě poškozený kupující, nevěda, zda vůbec prodávající přijde se žádostí o nápravu a především kdy. Taková situace bude mít negativní dopad na účinnost čl. 25 Úmluvy.⁶³

V případech řešených národními soudy je zastáván názor, že nesoulad dodaného a smluveného zboží není považován za značnou újmu, jestliže může být dodané zboží poměrně využito za jiným účelem nebo může být prodáno jinam. V tom případě může kupující nárokovat náhradu škody nebo užít jiné možnosti nápravy, ale nemůže uplatnit odstoupení od smlouvy pro její porušení, protože Úmluva jako taková, trvá na zachování smluv, je-li to možné. V tomto případě kupující čelí dalšímu dilematu, na jedné straně si musí ponechat zboží neodpovídající smlouvě, aby neztratil právo na odstoupení od smlouvy,⁶⁴ na straně druhé bude pravděpodobně muset zboží rozprodat nebo je jinak využít, za účelem minimalizace ztrát.⁶⁵

Ve výsledku lze říci, že pojem „značná újma“ je přístupná různým interpretacím a každá z nich se může střetnout s určitými ustanoveními Úmluvy. V praxi je to právě závažnost porušení smlouvy a důsledky ekonomické ztráty poškozené strany, které opravňují soudy stanovit podstatnost porušení. Není takového výkladu, který lze považovat za ten pravý a tento pojem není dodnes dostatečně objasněn, což otevírá možnost soudům pevně určit hranice závažnosti a udělat tak další krok k větší právní jistotě v režimu aplikace Vídeňské úmluvy.

3.3 Předvídatelnost a rozumná osoba

Jak již bylo řečeno, druhá část čl. 25 Úmluvy je podmiňovací a dle jazykového výkladu z ní vyplývá, že k podstatnému porušení smlouvy nemůže dojít, jestliže strana porušující smlouvu a ani každá jiná rozumná osoba ve stejném postavení, nemohla újmu předvídat. Představuje jakousi možnost úniku před odstoupením od smlouvy druhou stranou.

⁶² CAEMMERER, Ernst, SHLECHTRIEM, Peter. *Kommentar zum Einheitlichen UN-Kaufrecht*. Mnichov, 1995, s. 224.

⁶³ LORENZ, Alexander. *Fundamental Breach under CISG...*

⁶⁴ Čl. 82 odst. 1 Úmluvy OSN...

⁶⁵ Čl. 77 Úmluvy OSN...

Je spjata se stranou porušující smlouvu (naopak újma je spjatá se stranou poškozenou) a je obsažena v čl. 25 Úmluvy proto, aby eliminovala podstatné porušení tam, kde ke značné újmě došlo zcela náhle a neočekávaně.⁶⁶ Pojem předvídatelnost je důležitý zejména při určení rozsahu náhrady škody, protože ne všechen zisk, o který strana přišla, musí souviset s porušením smlouvy a porušující strana tak nesmí být zatížena náhradou škody, kterou nemohla předvídat v okamžiku uzavření smlouvy a proti které se nemohla pojistit.⁶⁷ Tato podmínka se skládá ze subjektivního hlediska a objektivního testu předvídatelnosti.

Co se týče subjektivního hlediska, to se zaměřuje jen na konkrétní postavení porušující strany. Předvídatelnost záleží v její osobní znalosti a zkušenosti, vyhodnocování relevantních faktů, celkovému vnímání všech okolností, které nastaly, což do velké míry závisí na tom, co si strany mezi sebou ujednaly. Strany mají samozřejmě vždy volnost v tom, určit si ve smlouvě, kdy a za jakých okolností je porušení smlouvy podstatné.⁶⁸

Standard „rozumné osoby“ byl zaveden v rámci objektivního hlediska, a to ze zřejmých důvodů, že porušující strana nemá zájem připustit, aby důsledek značné újmy byla schopna vždy a za všech okolností předvídat. Je třeba dodat, že tato imaginární rozumná osoba musí být ve stejném postavení a musí být postavena před stejný druh okolností, jako kterým čelila dotčená strana. Toto se ale pořád nejeví dostatečně důsledné, protože je třeba vzít na zřetel další znaky konkrétního kontraktu a celé socioekonomické pozadí porušující strany, aby byla objektivita v co největším možném rozsahu zajištěna. Samozřejmě, že v mezinárodním obchodě se bude za takovou rozumnou osobu považovat obchodník, se stejnou kvalifikací, na stejné profesionální úrovni, obchodující ve stejných podmínkách.⁶⁹

Mluvíme-li o subjektivním hledisku, může v tomto případě překročit hledisko objektivní. Představme si, že by strana porušující smlouvu disponovala specifickými vlastnostmi nebo zkušenostmi, pro které by její míra předvídaní dalece překročila míru předvídaní rozumného obchodníka. Taková okolnost by umožňovala porušující straně uniknout odpovědnosti při porušení smluvních povinností, a proto i tato musí být při posuzování předvídatelnosti zohledněna.⁷⁰

⁶⁶ BONELL, M., BIANCA, C. M. *Commentary on the International Sales law...* s. 81.

⁶⁷ MEZINÁRODNÍ ÚSTAV PRO SJEDNOCENÍ SOUKROMÉHO PRÁVA. *Zásady mezinárodních obchodních smluv*. 1. vydání. Praha, 1997, s. 176.

⁶⁸ ENDERLEIN, Fritz, MASKOW, Dietrich. *International Sales Law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods - Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods. Commentary*. New York: Oceana Publication, 1992, s. 144.

⁶⁹ BABIAK, Andrew. Defining „Fundamental Breach“... s. 120.

⁷⁰ LIU, Chengwei. *Remedies for Non-performance: Perspectives from CISG, UNIDROIT Principles and PECL* [online]. Pace Institute of International Commercial Law, 3. října 2003 [cit. 20. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/chengwei.html>>.

Je důležité zmínit, že důkazní břemeno předvídatelnosti leží právě na porušující straně.⁷¹ Tato je povinná prokázat, že obě složky, tedy subjektivní předvídatelnost a objektivní rozumná osoba, byly splněny současně. Pokud třeba jen jednu z nich dostatečně neprokáže, soud musí vyslovit podstatné porušení.

Hlavní problém v otázce předvídatelnosti spočívá v čase, ve kterém je třeba značnou újmu předvídat. V čl. 25 Úmluvy není tato doba stanovena, ač je velmi zásadní, jestli je třeba předvídat újmu již v čase uzavírání smlouvy nebo až po jejím uzavření.⁷² Bylo navrženo, že jestliže nebyla značná újma předvídatelná v čase uzavření smlouvy, ale až po tomto okamžiku, porušující strana nemůže konstatovat její nepředvídatelnost, a to v souladu se stanoviskem že „*strany předurčují své podstatné zájmy uzavřením smlouvy*“.⁷³ Strany by tedy měly posoudit otázku svých odpovědnostních rizik k okamžiku uzavření smlouvy, což by podporovaly čl. 31 písm. b) Úmluvy, čl. 42 odst. 2 písm. a) Úmluvy, čl. 74 Úmluvy, který stanoví, že náhrada škody nesmí přesáhnout ztrátu a ušlý zisk, kterou strana porušující smlouvu předvíдалa nebo měla předvídat v době uzavření smlouvy a zejména čl. 79 Úmluvy, dle kterého „*strana není odpovědná za nesplnění jakékoli povinnosti, jestliže prokáže, že toto nesplnění bylo způsobeno překážkou, která nezávisela na její vůli, a ohledně které nebylo možno rozumně očekávat, že by s ní strana počítala v době uzavření smlouvy, nebo že by tuto překážku nebo její důsledky odvrátila nebo překonala*“.⁷⁴ S odkazem na tyto články lze konstatovat, že je předvídatelnost spojena s časovým okamžikem uzavření smlouvy, který zakládá obecný princip Úmluvy ve shodě s interpretačním čl. 7 Úmluvy.⁷⁵

3.4 Oprávněné očekávání dle smlouvy

I kritérium oprávněného očekávání spočívá na dvou hlediscích, a to zaprvé na subjektivní nevědomosti porušující strany o tom, že její neplnění způsobí poškozené straně značnou újmu a zadruhé na objektivní nemožnosti předvídat tento důsledek, přičemž obě dvě hlediska jsou spojena s následkem porušení, nikoli jeho příčiny. Z toho lze dovodit, že oprávněné očekávání nezávisí na vnitřních pocitech poškozené strany, ale na předpokladech, která jasně vyplývají z ustanovení smlouvy. Mnozí autoři tvrdí, že ve skutečnosti to není jen

⁷¹ BABIAK, Andrew. Defining "Fundamental Breach"...s. 121.

⁷² NICHOLAS, Barry. The Vienna Convention on International Sales Law. *Law Quarterly Review*, 1989, č. 105, s. 219.

⁷³ SCHLECHTRIEM, Peter, SCHWENZER, Ingeborg. *Commentary on the convention...* s. 414.

⁷⁴ Čl. 79 odst. 1 Úmluvy OSN...

⁷⁵ HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales...* s. 278.

striktní vyjádření smlouvy, ale i ustálená praxe stran, zvyky nebo dodatečné dohody a okolnosti uzavření smlouvy, které lze taktéž zahrnout do zdrojů, z nichž strana může očekávat určité plnění, a to v souladu s Úmluvou. Jiní s tímto tvrzením nesouhlasí a zastávají názor, že objektivní kritérium, dle kterého lze očekávat, je kontrakt, který určuje závazky stran a zároveň vymezuje důležitosti těchto závazků a nemůže spočívat na subjektivním hodnocení poškozené strany, ale musí jasně vyplývat ze smlouvy samotné.⁷⁶ Toto tvrzení je zahrnuto i v posouzení předvídatelnosti⁷⁷ v části předešlé.

V tomto duchu je třeba zdůraznit, že pokud jsou určité okolnosti pro jednu stranu smlouvy významné, měla by je dát na vědomí druhé straně, nejlépe v čase uzavření smlouvy. Úmluva neponechává možnost soudům jednostranně hodnotit stupeň újmy, popřípadě vymezit dělicí čáru mezi podstatným a nepodstatným porušením smlouvy, naopak je úkoluje zaměřit se na strukturu smlouvy a okolnosti, které existovaly v době jejího uzavření.⁷⁸ Při takovém hodnocení očekávanosti je pravděpodobné, že soud bude zkoumat i takové ustanovení, které ve smlouvě není, ačkoli by je každá jiná podobná smlouva měla, což by podporovalo první uvedený přístup hodnocení.

⁷⁶ LORENZ, Alexander. *Fundamental Breach under CISG...*

⁷⁷ ZIEGEL, Jacob S. *The remedial provisions in the Vienna sales convention...*

⁷⁸ JAFARZADEH, Mirghasem. *Buyer's Right to Withhold Performance and Termination of Contract: A Comparative Study Under English Law, Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980, Iranian and Shi'ah Law* [online]. Pace Institute of International Commercial Law, 13. prosince 2001 [cit. 17. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/jafarzadeh1.html>>.

4 Pojem podstatného porušení

4.1 Unifikační práce na Haagské a Vídeňské diplomatické konferenci

První zmínka o vytvoření práva strany odstoupit od smlouvy, na základě vážnosti jejího porušení druhou stranou, sahá až do roku 1930, kdy Římský mezinárodní institut pro sjednocení soukromého práva (UNIDROIT) ustanovil komisi pro sepsání jednotného práva mezinárodního obchodu. První návrh z roku 1939 neobsahoval koncept porušení závazku vyplývajícího ze smlouvy obecně, ale porušení smlouvy bylo spjaté s konkrétním porušením smluvní povinnosti, jako například porušení závazku dodání zboží nebo jeho převzetí. Pojem podstatného porušení smlouvy, jakožto všezahrnující pojetí, byl poprvé představen v průběhu přípravných prací pro ULIS⁷⁹ v návrhu z roku 1956 a 1957 a byl definován následovně:

„Porušení smlouvy musí být posouzeno jako podstatné, jestliže strana porušující smlouvu věděla nebo měla vědět, v čase uzavření kontraktu, že rozumná osoba v téže situaci, jako strana druhá by neuzavřela smlouvu, kdyby předvíдалa takové porušení s jeho důsledky.“⁸⁰

Tento návrh začal obíhat vlády a jiné významné orgány států, pro účely připomínek k němu. Na základě těchto připomínek a doporučení, upravila návrhová komise verzi návrhu, a předložila jej na mezinárodní konferenci. I přesto znění ustanovení o podstatném porušení zůstalo nezměněné.⁸¹ Tento text ULIS byl upraven a přijat na Haagské konferenci v roce 1964 a jeho čl. 10 představuje výše uvedenou definici podstatného porušení smlouvy.

Už na Haagské konferenci byl koncept podstatného porušení kritizován pro svou přílišnou subjektivitu. Závisel na tom, zdali strana porušující smlouvu očekávala, že by s ní poškozená strana uzavřela smlouvu nebo ne, kdyby porušení smlouvy předvíдалa.⁸²

Na Vídeňské diplomatické konferenci v roce 1978, během přípravných prací na Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, byl opět tento článek předmětem kritiky. Státy a mezinárodní organizace namítaly, že je tato definice příliš komplexní, založená na subjektivních standardech a je obtížné ji aplikovat.⁸³ Důsledkem bylo, že pracovní skupina UNCITRAL upravila zmíněný subjektivní text a také další spekulativní

⁷⁹ Pozn. Uniform Law on the International Sale of Goods, dostupné na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/ulis.html>. Srovnání čl. 10 ULIS a čl. 25 CISG v originálním znění na <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/matchup/matchup-u-25.html>.

⁸⁰ KOCH, Robert. The Concept of Fundamental Breach of Contract... s. 269.

⁸¹ EÖRSI, Gyula. A Propos the 1980 Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods. *American Journal of Comparative Law*, 1983. č. 31, s. 336-339.

⁸² KOCH, Robert. The Concept of Fundamental Breach of Contract... s. 267.

⁸³ HONNOLD, John O. The Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods: An Overview, *American Journal of Comparative Law*, 1979, č. 27, s. 223.

prvky jako je „rozumná osoba“, která by „neuzavřela daný kontrakt, jestliže by předvídala porušení a jeho důsledky“. Místo něj tato skupina navrhla jednoduché objektivní kritérium „jestliže porušení smlouvy značně ovlivnilo hodnotu plnění, požadovanou ve smlouvě“.⁸⁴ Tento čistě objektivní text byl později hlouběji rozvinut a vedl k následující definici podstatného porušení:

„Porušení, způsobené jednou ze smluvních stran je podstatné, jestliže způsobuje druhé straně značnou újmu a strana porušující smlouvu ji předvídala, nebo ji předvídat mohla.“⁸⁵

S tímto zněním vyjádřila nespokojenost filipínská vláda, především s myšlenkou, že má poškozující strana předvídat značnou újmu. V případě sporu by tedy důkazní břemeno leželo na poškozené straně. To nebylo všeobecně považováno za rozumné řešení, protože by to pro poškozenou stranu bylo extrémně náročné, prokázat tuto předvídatelnost.⁸⁶ S tím souhlasila většina členů UNCITRAL a definice podstatného porušení byla vtělena do čl. 23 Úmluvy z návrhu z roku 1978 takto:

„Porušení, způsobené jednou smluvní stranou je podstatné, jestliže způsobuje druhé straně značnou újmu, ledaže strana porušující smlouvu nepředvídala a ani nemohla předvídat takový důsledek.“⁸⁷

Na rozdíl od původního znění ULIS se navržený text nezabýval problematikou času, ve kterém by mělo být možné předvídat důsledky, a Komise nepovažovala za nezbytné specifikovat moment, kdy by měla strana porušující smlouvu předvídat důsledky svého porušení.⁸⁸

Na Vídeňské konferenci roku 1980 vznesly ke čl. 23 výhrady Československo, Pákistán, Spolková republika Německo, Velká Británie, Egypt, Turecko a Indie. S ohledem na věcnost těchto výhrad si uvedeme jejich obsah.⁸⁹

Československý delegát kritizoval článek ze dvou důvodů. Zaprvé tvrdil, že termín značná újma postrádá bezpečný stupeň určitosti. Zadruhé uvedl, že požadavek předvídatelnosti představuje subjektivní element, který způsobí těžkosti, zvláště ve vztahu

⁸⁴ UNCITRAL Yearbook, č. VI [online]. 1975, s. 95, [uncitral.org](http://www.uncitral.org) [cit. 18. října 2013]. Dostupný na: http://www.uncitral.org/pdf/english/yearbooks/yb-1975-e/yb_1975_e.pdf.

⁸⁵ UNCITRAL Yearbook, č. VIII [online]. 1977, s. 31, [uncitral.org](http://www.uncitral.org) [cit. 18. října 2013]. Dostupný na: http://www.uncitral.org/pdf/english/yearbooks/yb-1977-e/yb_1977_e.pdf.

⁸⁶ MICHIDA, Shinichiro. Cancellation of Contracts. 27 *American Journal of Comparative Law*, 1979, č. 2, s. 285.

⁸⁷ UNCITRAL Yearbook č. IX [online], 1978, s. 16, [uncitral.org](http://www.uncitral.org) [cit. 19. října 2013]. Dostupný na: http://www.uncitral.org/pdf/english/yearbooks/yb-1978-e/yb_1978_e.pdf.

⁸⁸ UNCITRAL Yearbook č. VIII... tamtéž.

⁸⁹ *Official records: Legislative history 1980 Vienna Diplomatic Conference, Summary records of Meetings of the First Committee* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 29. Ledna 1999 [cit. 15. října 2013]. Dostupné na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/firstcommittee/Meeting12.html>.

k právu kupujícího požadovat náhradní dodání, kdy je důležité podpořit podstatné porušení objektivním důvodem. V tomto znění podstatného porušení musí kupující čekat, až mu bude způsobena značná újma, aby mu to bylo ku prospěchu, a to je přece neslučitelné s požadavky mezinárodního obchodu.⁹⁰ Navrhl, že současný text by měl být nahrazen tímto:

“Porušení smlouvy je podstatné, jestliže strana porušující smlouvu věděla nebo měla vědět, ve světle důvodů, které vedly k uzavření smlouvy nebo jiných informací odhalených v čase před jejím uzavřením, že druhá strana nebude mít zájem o plnění, v případě takového porušení.”⁹¹

Tento návrh se nelíbil mexické delegaci, která spatřovala vědění jedné strany o tom, že druhá strana nebude mít v případě porušení smlouvy zájem o plnění, velmi jednostranné. Podobně reagovala francouzská delegace, pro kterou požadavek, že poškozená strana musí ztratit zájem o smlouvu, jako následek jejího porušení, jako příliš přísně limitující pro její právo odstoupit od smlouvy. Delegace Dánska namítala, že navržená kritéria budou velmi obtížně aplikovatelná v praxi. Návrh Československa byl zamítnut.⁹²

Z pohledu pákistánské delegace byl výraz „značná újma“ nepřesný. Navrhla proto nahradit slova „jestliže je důsledkem značné újmy druhé strany“ slovy „jestliže je důsledkem takové újmy druhé strany, že může zásadním způsobem změnit podmínky smlouvy“.⁹³ Názory na tento návrh byly rozporuplné, ale většina delegací jej podpořila a byla ustanovena *ad hoc*⁹⁴ pracovní skupina pro přepsání návrhu čl. 23 na základě tohoto návrhu.

Německo uvedlo, že je nemožné stanovit, jestli je porušení podstatné, bez odkazu na podmínky smlouvy a navrhlo vložit do znění článku větu „s přihlédnutím ke všem vyjádřeným a zahrnutým podmínkám smlouvy“. Tento návrh byl kritizován, že je příliš zužující a limitoval by tak uvážení soudů na podmínky smlouvy bez toho, aby bylo možné také zvážit další opodstatněné okolnosti uzavření smlouvy. Německý reprezentant odpověděl, že očekávání stran plyne přece ze smlouvy, která poskytuje podklad pro objektivní test značné újmy a tento dodatek by nebyl překážkou pro posouzení i dalších okolností uzavření smlouvy. Jiné delegace podpořily tento dodatek jako dobrý základ pro definování podstatného porušení smlouvy. Komise rozhodla upozornit na to *ad hoc* pracovní skupinu, která byla sestavena pro zapracování pákistánské požadavku.⁹⁵

⁹⁰ HONNOLD, John O. *Documentary History of the Uniform Law for International Sales*. 1. vydání. Deventer: Kluwer, 1989. s. 671.

⁹¹ *Official records: Legislative history 1980 Vienna Diplomatic Conference...*

⁹² KOCH, Robert. *The Concept of Fundamental Breach of Contract...* s. 276.

⁹³ HONNOLD, John O. *Documentary History of the Uniform Law...* s. 520.

⁹⁴ Pozn. *Ad hoc* – jen pro tento případ, k této věci.

⁹⁵ KOCH, Robert. *The Concept of Fundamental Breach of Contract...* s. 277.

Dodatky delegace Velké Británie obsahovaly dva návrhy. První byl zaměřen na problematiku časového okamžiku, ke kterému by měla být zaznamenána předvídatelnost. Tato delegace byla takového názoru, že samotný čl. 23 by měl být v tomto určitější a navrhla, že relevantním okamžikem by měla být doba uzavření smlouvy, protože v tomto čase je stranami rozsah smlouvy závazně stanoven. Druhý návrh se zaměřoval na definici značné újmy. Britská delegace vyjádřila obavu, že strana nešťastně postižená nepříznivou změnou v obchodních cenách, by se mohla příliš snadno vyhnout nevýhodné situaci jednoduchým hledáním všech reálných možností, aby mohla tvrdit, že druhá strana smlouvu porušila, za účelem svého odstoupení od smlouvy. Aby se zabránilo takovým případům, delegace navrhla uvést, že „porušení smlouvy není původem značné újmy druhé strany, pokud je náhrada škody za toto adekvátní náhradou“.⁹⁶ Oba tyto návrhy se setkaly s kritikou. Prvnímu návrhu bylo vytýkáno, že po uzavření smlouvy by následující jednání mohla změnit situaci s ohledem jak na vznik značné újmy, tak na otázku předvídatelnosti a proto by tyto pojmy, tak jak je zachycuje čl. 23, měly zůstat flexibilní.⁹⁷ V druhém případě jiná delegace zdůraznila, že poškozená strana by měla mít v podstatě právo se rozhodnout, jestli bude žalovat o náhradu škody nebo prohlásí kontrakt za neúčinný, v důsledku vzniku značné újmy. To vedlo k debatě o přiměřené náhradě škody, která není pro tuto práci zásadní.

Egyptská delegace kritizovala návrh článku proto, že byl podle ní příliš subjektivní obecně, jestliže je na situaci strany porušující smlouvu hleděno jako na základ pro posouzení, kdy tato strana tvrdí, že následek nepředvídala a neměla důvod předvídat takovou značnou újmu, která druhé straně vznikne.⁹⁸ Proto návrh této delegace představoval více objektivní princip, který by znamenal, že strana porušující smlouvu musí důkazně prokázat, že následek nepředvídala, a že rozumná osoba ve stejném postavení, za stejných okolností jej také nemohla předvídat. Poprvé bylo představeno kritérium „rozumné osoby ve stejném postavení“, která by za stejných okolností mohla důsledky předvídat. Tento návrh byl vítán mnoha delegacemi. I přesto, že nastala většinová shoda, že důkazní břemeno by měla nést strana porušující smlouvu, nevměstnali tuto do článku, jakkoli byla snaha velká, protože by pro takové znění vyvstala spousta otázek, týkající se procesní části sporu. Výsledkem bylo, že egyptská delegace upustila od svého požadavku důkazu ze svého dodatku a jeho zbylá část byla přijata.⁹⁹

⁹⁶ *Official records: Legislative history 1980 Vienna Diplomatic Conference...*

⁹⁷ HONNOLD, John O. *Documentary History of the Uniform Law...* s. 671.

⁹⁸ *Official records: Legislative history 1980 Vienna Diplomatic Conference...*

⁹⁹ HONNOLD, John O. *Documentary History of the Uniform Law...* s. 519.

Návrhy Turecka a Indie byly čistě formální, týkaly se jen uspořádání textu článku, a proto byly zamítnuty bez jakéhokoli komentáře směrem k návrhové komisi.

Po zpracování dodatků pákistánské a německé delegace byl předložen návrh čl. 23 tak, jak jej známe dnes. Tento text byl prudce diskutován, spousta delegací byla názoru, že nový text není o nic jasnější než ten původní, a také, že je snad i ještě více subjektivní. Nicméně většina delegací zastávala opačné stanovisko. Argumentovaly, že odkaz na to, co je strana oprávněna očekávat dle smlouvy, byl přídatný doplněk objektivity a jako takový vypustil neurčitost původní definice. Návrh byl schválen v poměru 22 ku 18 a byl postoupen návrhové komisi. V průběhu prací komise vypustila z ustanovení slova „*značně oslabila jeho očekávání dle smlouvy*“, která byla nepřijatelná pro zástupce států kontinentálního práva. Tito zástupci navrhovali, že lépe než určování očekávání dle smlouvy, by měl článek mluvit za zájmy jedné strany. Tento požadavek zase nebyl přijatelný pro státy obyčejového práva. Návrhová komise posléze přišla se současnou definicí podstatného porušení, která představuje kompromis pro každého. Byla přijata v plénu 42 ku 2 a dva státy se zdržely hlasování.¹⁰⁰

Není pochyb, že podstatné porušení, tak jak je dnes definováno v čl. 25 Úmluvy: „*Porušení smlouvy jednou ze stran je podstatné, jestliže způsobuje takovou újmu druhé straně, že ji ve značné míře zbavuje toho, co tato strana je oprávněna očekávat podle smlouvy, ledaže strana porušující smlouvu nepředvíдалa takové důsledky a ani rozumná osoba v tomtéž postavení by je nepředvíдалa za týchž okolností.*“¹⁰¹, zůstává neurčitým právním pojmem, jehož výklad je žádoucí. Úmluva dále neuvádí žádné příklady ani události, které by představovaly podstatné porušení smlouvy, ačkoli se tento pojem v jejích ustanoveních často objevuje. Místo toto stanovuje neurčité termíny a slovní spojení, které podstatné porušení definují; tyto termíny (*předvídatelnost, značná újma, rozumná osoba, oprávněné očekávání*), jsou rozebrány v části třetí této práce. Je velmi nutné si je správně vyložit a vymezit tak podstatné porušení, zejména v situaci, která vyžaduje určitost a předpověditelnost, aby bylo možno od smlouvy odstoupit, nebo zaručit její pokračování.¹⁰²

Je pravda, že neurčitosti této definice se lze vyhnout, a to tak, že si strany samy sjednají ve smlouvě vlastní určité podmínky pro odstoupení a zánik smlouvy, které jsou vždy oprávněny si samy ujednat, s přihlédnutím k následkům jejího porušení. Další možností úniku

¹⁰⁰ KOCH, Robert. The Concept of Fundamental Breach of Contract... s. 274.

¹⁰¹ Čl. 25 Úmluvy OSN...

¹⁰² LIU, Chengwei. Remedies for Non-performance: Perspectives from CISG...

před neurčitostí je uplatnění tzv. „*nachfrist*“,¹⁰³ tedy dodatečné lhůty ke splnění povinnosti, podle čl. 49 a čl. 64 Úmluvy, která naplňuje požadavek podstatnosti v případě, že porušení smlouvy vzbuzuje pochybnosti o tom, zda představuje její podstatné porušení. Tato možnost je vhodná především, není-li časové hledisko zohledněno ve smlouvě.¹⁰⁴ Avšak tyto možnosti neřeší neurčitost obsaženou v definici podstatného porušení smlouvy. Nadto prodávající a kupující nemohou předvídat každý problém, který může vyvstat v budoucnu. I přes to, okolnosti, pro které podstatné porušení vznikne, musí být pevně určeny.¹⁰⁵

4.2 Potřeba autonomní interpretace

Jestliže interpretujeme smysl určitého pojmu, spojení nebo fráze pod záštitou unifikovaného mezinárodního práva, je jako první nezbytné stanovit, zda tyto pojmy a fráze musí být vykládány autonomně nebo v souladu s vnitrostátním právem. S výjimkou ustanovení, které výslovně uvádí odkaz na právní řád *lex fori*¹⁰⁶ (čl. 1 odst. 1 písm. b) Úmluvy a čl. 28 Úmluvy), je vyžadována interpretace Úmluvy, jak je uvedeno v čl. 7 Úmluvy, tedy autonomně. Podle tohoto ustanovení, jež je detailně rozebráno v druhé části této práce, se při interpretaci musí brát zřetel na mezinárodní charakter Úmluvy, podporovat jednotnost její aplikace a zachovat dobrou víru v mezinárodním obchodě. Právě proto, aby byl respektován její mezinárodní charakter a zachována uniformita, musí být interpretovány její termíny autonomně v souladu s celou Úmluvou samotnou, bez jakéhokoli odkazu do národního právního systému. Na jednotlivé články a koncept Úmluvy nemůže být nahlíženo jako na útržky jednotlivých vnitrostátních právních prepisů, a to ani po její implementaci do sbírek zákonů.¹⁰⁷

Pro ukázkou, výklad doktríny podstatného porušení smlouvy podle britského obyčejového práva není přípustný, jestliže toto pojetí umožňuje poškozenému kupujícímu uniknout z jeho smluvních povinností, v případě, že je mu dodáno zboží vadné.¹⁰⁸ Bylo by neslučitelné se záměry Úmluvy, interpretovat její ustanovení podle zásad obyčejového práva,

¹⁰³ Pozn. *Nachfrist* znamená automatické prodloužení doby k plnění smluvních povinností strany obchodního závazku; DiPALMA, Maryellen. *Nachfrist under National Law, the CISG, and the UNIDROIT and European Principles: A comparison* [online]. Dostupný na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/DiPalma.html>>.

¹⁰⁴ KRÓLL, S., MISTELIS, L., PERALES VISCASILLAS, P. *UN Convention on Contract for the International Sale of Goods (CISG)*. 1. vydání. Mnichov: Verlag C. H. Beck, 2011. s. 343.

¹⁰⁵ KOCH, Robert. *The Concept of Fundamental Breach of Contract...* s. 187.

¹⁰⁶ Pozn. *Lex fori* – právo místa soudu; hraniční určovatel, kterým lze odkázat na právní řád státu, podle něhož má být ve věci rozhodováno.

¹⁰⁷ FERRARI, Franco. *Specific Topics of the CISG...*

¹⁰⁸ HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales...* s. 278.

ve kterém je interpretace zákonně omezena tak, aby nedocházelo k rozdílným rozhodnutím jednotlivých soudů. Oproti legislativě obyčejového práva, odvolávání se strany na postupy řešení dřívějších událostí, na které byla Úmluva aplikována, ať už z jeho směrnic nebo z judikatury, je také vyloučeno. Tradiční pravidla interpretace se odvozují od kontinentálních právních metod, jako je literární, historická, systematická a teologická, které ovšem musí v případě takového výkladu započít mezinárodní charakter Úmluvy a jeho primární účel jednotné aplikace.¹⁰⁹

Tam, kde je termín v Úmluvě přejet z jednoho nebo vícero vnitrostátních právních systémů, jako je tomu v případě tzv. *nachfrist*, analýza tohoto původně vnitrostátního termínu nemusí nutně znamenat oslabení mezinárodně právního charakteru Úmluvy a jejího primárního zájmu podpory uniformity. Nelze dojít k závěru, že národní metody interpretace jsou vyloučeny tímto odkazem, ale musí být naplněn předpoklad, že jejich aplikace povede k výsledkům, které jsou přesvědčivé a shodují se s účely Úmluvy obecně, stejně tak, jako metody její.

4.3 Rozdíl mezi podstatným a nepodstatným porušením smlouvy

Jak již bylo řečeno, podstatné porušení smlouvy představuje zásadní koncept v přístupu k systému nápravy, které Úmluva poskytuje,¹¹⁰ proto je velmi důležité rozlišovat mezi porušením podstatným a nepodstatným.

Prodávající je dle smlouvy povinován dodat určené zboží kupujícímu, zajistit jeho přepravu, odevzdat kupujícímu všechny doklady, které se k prodanému zboží vztahují, umožnit kupujícímu nabytí vlastnického práva ke zboží, které nebude omezené právy jiných osob a popřípadě také uchovat zboží, pokud je kupující v prodlení s převzetím zboží.¹¹¹ Musí tak učinit v rozumném čase po uzavření smlouvy, pokud je stanoveno datum nebo časové období pro dodání, musí být zboží dodáno v tomto čase. Dále je prodávající povinen dodat zboží, které kvantitou, kvalitou a popisem odpovídá požadavkům smlouvy a je opatřeno nebo zabaleno způsobem, jakým smlouva stanoví. Zboží musí odpovídat účelu, pro nějž se zpravidla používá nebo pro zvláštní účel, o kterém byl prodávající informován, popřípadě musí mít vlastnost zboží, které prodávající prezentoval kupujícímu, jako vzorek, přičemž je

¹⁰⁹ ENDERLEIN, Fritz. Uniform Law and its Application by Judges and Arbitrators. *International Uniform Law in Practice*, 1987, s. 331.

¹¹⁰ NICHOLAS, Barry. The Vienna Convention on International Sales Law... s. 218.

¹¹¹ ŠVARC, Zbyněk. *Vybrané otázky práva mezinárodního obchodu*. 1. vydání. VŠE Praha: 1996, s. 92.

přiměřeně ke své povaze také zabaleno. Pokud tyto náležitosti prodávající nesplní, porušuje smlouvu.¹¹²

Také kupující má jisté povinnosti. Tou nejdůležitější je zaplatit stanovenou cenu za zboží, s tím souvisí i povinnost učinit všechna opatření a splnit všechny formality,¹¹³ a zboží si převzít. Pokud tak neučiní, porušuje smlouvu on.

V tomto okamžiku je klíčové stanovit rozdíl mezi podstatným a nepodstatným porušením smlouvy, protože některá práva lze využít pouze v případě porušení podstatného. Důsledky můžeme následně pozorovat v jednotlivých otázkách náhrady škody, snížení kupní ceny, opravy a dodání náhradního zboží, odstoupení od smlouvy a přechodu nebezpečí.

4.3.1 Náhrada škody

V případě, že jedna ze stran nesplní svou smluvní povinnost, pak čl. 45 odst. 1 Úmluvy poskytuje kupujícímu a čl. 61 odst. 1 Úmluvy poskytuje prodávajícímu právo žádat náhradu škody, a to podle čl. 74 Úmluvy, který stanoví pravidla pro vyčíslení škod, stejně jako podmínky odpovědnosti. Dvě podmínky musí být splněny zároveň, a to že poškozená strana musí utrpět škodu a musí být dána příčinná souvislost mezi porušením smlouvy a utrpěnou škodou.¹¹⁴

Náhrada škody může být požadována pro jakékoli porušení smluvních povinností kupujícího nebo prodávajícího, jak je stanoveno v uvedených člancích Úmluvy. Poškozená strana tedy může uplatnit své právo na náhradu škody vůči straně, která smlouvu porušila, a to i přesto, že porušení smlouvy nebylo podstatné.¹¹⁵ V otázce náhrady škody je tedy míra podstatnosti porušení smlouvy bezpředmětná.

4.3.2 Snížení kupní ceny

Jestliže je prodávajícím dodáno zboží, které neodpovídá smluvním požadavkům, je kupující oprávněn snížit kupní cenu, bez ohledu na to, zda již byla zaplacená či nikoli, a to v rozsahu odpovídajícím poměru mezi hodnotou zboží uvedeného ve smlouvě, tedy zboží bez vad a hodnotou zboží dodaného. Toto právo zaniká, jestliže prodávající před stanovenou

¹¹² CAEMMERER, Ernst, SHLECHTRIEM, Peter. *Kommentar zum Einheitlichen UN-Kaufrecht...* s. 108.

¹¹³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu...* s. 324.

¹¹⁴ BONELL, M., BIANCA, C. M. *Commentary on the International Sales law...* s. 269.

¹¹⁵ LORENZ, Alexander. *Fundamental Breach under CISG...*

dobou dodání stihl dodat chybějící část nebo dodat náhradní zboží, popřípadě odstranil vady zboží a nezpůsobil tímto kupujícímu nepřiměřené obtíže ani výdaje, nebo po stanovené lhůtě odstranil na své náklady neplnění svých povinností bez nepřiměřeného odkladu, pokud požádal kupujícího, aby mu oznámil, zda přijme náhradní plnění a ten v přiměřené době neodpověděl nebo jestliže kupující toto náhradní plnění odmítl přijmout.¹¹⁶

Právo snížení kupní ceny může kupující uplatnit jen v případě nesouladu zboží se zbožím uvedeným v kupní smlouvě. Tento nárok není přípustný v případě jiných porušení smlouvy, jako je například pozdní dodání, nepředání potřebných dokladů ke zboží a podobná porušení smlouvy, které nespádají pod úpravu čl. 50 Úmluvy.¹¹⁷

Stejně, jako je tomu u náhrady škody, nárok na snížení kupní ceny nevyžaduje podstatné porušení, ale je dostupný v jakémkoli případě dodání zboží, které není v souladu se smlouvou. Také v tomto případě tedy není nutné uplatnění institutu podstatného porušení.

4.3.4 Oprava a dodání náhradního zboží

V případě, že dodané zboží neodpovídá smlouvě, je kupující také oprávněn požadovat na prodávajícím jeho opravu nebo dodání náhradní zboží, jak uvádí čl. 46 Úmluvy. Odstranění vadného plnění nemůže kupující nárokovat, je-li to nepřiměřené s přihlédnutím ke všem okolnostem, jako je například vzdálenost mezi zeměmi smluvních stran nebo rozsah vady zboží, to ale neplatí pro samotnou povahu porušení.¹¹⁸

Právě na povaze porušení smlouvy právo na dodání náhradního zboží závisí, protože se ho lze dožadovat jen v případě porušení podstatného a zároveň tento nárok musí být uplatněn současně s oznámením vady zboží v přiměřené době poté, co kupující vady zjistil nebo je měl zjistit.¹¹⁹ Znovu zde hraje roli nákladná přeprava náhradního zboží, která je v případě triviální vady nepřiměřenou újmou pro stranu prodávajícího.

Zde je tedy nutné klást důraz na míru porušení smlouvy, protože jen v případě podstatného porušení může kupující nárokovat dodání náhradního zboží. V případě nepodstatného porušení se musí kupující spokojit s jen právem žádat náhradu škody nebo snížení kupní ceny.¹²⁰

¹¹⁶ Čl. 50 Úmluvy OSN...

¹¹⁷ HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales...* s. 313.

¹¹⁸ MICHIDA, Shinichiro. *Cancellation of Contracts...* s. 281.

¹¹⁹ Čl. 49 odst. 1 Úmluvy OSN...

¹²⁰ LORENZ, Alexander. *Fundamental Breach under the CISG...*

4.3.3 Odstoupení od smlouvy

Podle čl. 49 Úmluvy je kupující oprávněn odstoupit od smlouvy, jestliže prodávající nesplní některou svou smluvní povinnost a tímto poruší smlouvu podstatným způsobem nebo jestliže nedodá zboží v dodatečné lhůtě, nebo jen prohlásí, že ho nedodá.¹²¹ Stejně oprávnění, za stejných podmínek nabízí Úmluva prodávajícímu ve svém čl. 64, tedy, že je oprávněn odstoupit od smlouvy, jestliže kupující nesplněním své povinnosti podstatně poruší smlouvu nebo jestliže nezaplatí za zboží nebo je nepřevzme ani v dodatečné lhůtě nebo jen prohlásí, že tak neučiní.¹²² V jiných situacích porušení nebude strana oprávněna od smlouvy odstoupit.¹²³

Na základě čl. 81 Úmluvy pak má takové odstoupení za účinek zánik povinností stran ze smlouvy, s výjimkou povinnosti k náhradě škod, které mohou vzniknout. Jakmile jednou strany od smlouvy odstoupí, je tímto ukončena její platnost a strany jsou osvobozeny od plnění jednou provždy. Kupující ztrácí právo požadovat dodání zboží a prodávající nemůže žádat zaplacení kupní ceny. Nicméně, jak již bylo řečeno, poškozená strana neztrácí právo žádat náhradu škody, kterou utrpěla v důsledku porušení smlouvy.¹²⁴ Strany mohou žádat obnovení stavu před smlouvou, pokud již plnily, a chtít navrácení zboží nebo refundovat zaplacenou kupní cenu.

Odstoupení od smlouvy je ve světě obchodního trhu nejvyšším prostředkem nápravy, proto není odstoupení od smlouvy přípustné pro jakékoli porušení. Může se zdát, že podmínka podstatného porušení smlouvy je nasazená vysoko, je to tak proto, že má především úlohu zachovat kontrakt a následně se vyhnout drahým zbytečným navrácením zboží, v případě, že je vada zboží zanedbatelná nebo jestliže takto vznikne pro poškozenou stranu újma snesitelná.¹²⁵ Proto je zde nutné dovodit, zda nastalo porušení smlouvy podstatné nebo nepodstatné zdali jsou naplněny předpoklady čl. 25 Úmluvy.

Pro odstoupení od smlouvy bude konstatování podstatného porušení smlouvy naprosto zásadní. Bude představovat podmínku, bez které poškozená strana tento nárok nebude moci uplatnit.

¹²¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku...* s. 45.

¹²² Čl. 64 odst. 1 Úmluvy OSN...

¹²³ LORENZ, Alexander. *Fundamental Breach under CISG...*

¹²⁴ BONELL, M., BIANCA, C. M. *Commentary on the International Sales law...* s. 298.

¹²⁵ MICHIDA, Shinichiro. *Cancellation of Contracts...* s. 279-281.

4.3.5 Přejchod nebezpečí škody

Rozdíl mezi podstatným a nepodstatným porušením je také velmi důležité zohlednit, aplikuje-li se část IV. Úmluvy, která je zaměřena na problematiku přechodu nebezpečí. Podle směrodatného čl. 70 Úmluvy se čl. 67, 68 a 69 nedotýkají nároků, které jsou přístupné kupujícímu v důsledku podstatného porušení smlouvy prodávajícím. Přesněji řečeno, k přechodu nebezpečí dojde i v případě podstatného porušení smlouvy stejně, jako v případě nepodstatného porušení, avšak důsledky ustanovení o přechodu nebezpečí se neuplatní v případě rozšířených nároků, kterými bude kupující oprávněn disponovat v případě porušení podstatného.

Nebezpečí škody na zboží, konkrétně jeho ztráta nebo poškození, přechází na kupujícího obecně předáním zboží prvnímu dopravci, pokud prodávající není povinen předat kupujícímu zboží na určitém místě, také uzavřením smlouvy v případě prodeje zboží, které je při kontraktaci přepravováno, dále v době, kdy kupující převezme zboží nebo v době, kdy mu je umožněno nakládat se zbožím a samozřejmě také pokud je v prodlení s převzetím zboží.¹²⁶ Protože se jedná o ustanovení dispozitivní, lze využít smluvní volnosti a upravit přechod nebezpečí smlouvou odlišně, na dřívější nebo pozdější dobu.¹²⁷ Čl. 67 až 69 Úmluvy jsou spojeny s časem, kdy nebezpečí ztráty nebo škody na zboží přechází z prodávajícího na kupujícího. Jakmile jednou nebezpečí takto přejde, prodávající je oprávněn požadovat zaplacení kupní ceny, bez ohledu na jakoukoli škodu nebo ztrátu zboží, ledaže byly tyto způsobeny jeho jednáním nebo opomenutím.¹²⁸

V souvislosti s podstatným porušením, je pro nás nejpodstatnější zmíněný čl. 70 Úmluvy, který stanoví, že předchozí ustanovení o přechodu nebezpečí se v tomto případě nedotknou nároků poškozeného kupujícího.¹²⁹ Tedy za předpokladu, že dodané zboží neodpovídá podmínkám smlouvy, a zakládá podstatné porušení smlouvy, kupující neztrácí svoje nároky i přesto, že na něj nebezpečí škody nebo ztráty zboží přešlo. Proto i zde může kupující odstoupit od smlouvy, jestliže jsou dány podmínky pro podstatné porušení smlouvy v okamžiku, kdy na něj nebezpečí škody přešlo, a to i jestliže škoda vznikla až po tomto přechodu.¹³⁰

¹²⁶ Čl. 67, 68 a 69 Úmluvy OSN...

¹²⁷ MAREK, Karel, ŽVÁČKOVÁ, Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2008. s. 144.

¹²⁸ Čl. 66 Úmluvy OSN...

¹²⁹ HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales...* s. 379.

¹³⁰ BONELL, M., BIANCA, C. M. *Commentary on the International Sales law...* s. 247.

5 Případy podstatného porušení smlouvy

Abychom podepřeli předešlé teoretické části o podstatném porušení kontraktu a přiblížili si aplikaci čl. 25 Úmluvy, bude přínosné se zmínit o specifických případech podstatného porušení v rozhodnutích soudů a rozhodčích nálezích. Pro naše vědecké účely postačí zohlednit alespoň ty nejdůležitější okolnosti jednotlivých případů a samozřejmě zmínit výroky soudců a rozhodců, které nám pomohou blíže pochopit důležitost institutu podstatného porušení v Úmluvě.

5.1 Neplnění smluvních povinností

„Nesplněním se rozumí jakékoliv porušení smluvních povinností jednou ze stran, včetně plnění vadného nebo opožděného.“¹³¹

V případě jednoznačného neplnění jedné strany je strana druhá zásadně ochuzena o nárok, který je oprávněna očekávat dle smlouvy. Jestliže je jasné a definitivní, že strana svou povinnost plnit nebude, lze konstatovat podstatné porušení smlouvy dle čl. 25 Úmluvy nezávisle na tom, zda její neplnění je subjektivního nebo objektivního rázu. Na neospravedlnitelné a naprosté odmítnutí plnit, musí být pohlíženo jako na samotné neplnění, pokud možnosti plnit nejsou omezeny jiným, na straně nezávislým aspektem.¹³² Strana nebude moci objektivně plnit, a bude moci své plnění také pozastavit, například v důsledku tzv. „vyšší moci“,¹³³ kterou chápeme jako nahodilou událost, jež vznikne bez přičinění stran. Strany ji totiž nemohou předvídat ani jí předejít. Událost, v důsledku které bude plnění objektivně velmi svízelné, v některých případech i nemožné, označujeme za tzv. „hardship“,¹³⁴ tedy okolnost, která podstatně mění rovnováhu smlouvy, ať již proto, že se zvýšily náklady plnění strany nebo se snížila hodnota přijímaného plnění.¹³⁵ Ze zásady závaznosti smluv vyplývá, že je nutné smlouvu plnit tak dlouho, jak je to jen možné a bez ohledu na náklady, které mohou vzniknout. Nicméně, pokud nastane uvedená situace, která

¹³¹ Čl. 7.1.1 Zásad mezinárodních smluv UNIDROIT. Dostupné na: <http://www.unidroit.org/english/principles/contracts/principles2004/integralversionprinciples2004-e.pdf>.

¹³² ACHILLES, Wilhelm-Albrecht. *Kommentar Zum Un-Kaufrechtsübereinkommen (CISG)*. Berlin, 2000, s. 66.

¹³³ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Právo mezinárodního obchodu I*. 1. vydání. Ostrava: Vysoká škola báňská – technická univerzita, 1996, s. 122.

¹³⁴ TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. Vídeňská úmluva a vyšší moc. *Právní fórum*, 2008, č. 8, s. 357.

¹³⁵ Pozn. Definice *hardship* v čl. 6.2.2 *UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law [cit. 24. října 2013]. Dostupné na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/principles.html>.

podstatně poruší rovnováhu plnění a zároveň nastane až po uzavření smlouvy, může strana požadovat nové projednání podmínek smlouvy. Strana poškozená nemůže požadovat náhradu škody nebo plnění smlouvy, ale bude mít v zásadě právo na odstoupení od smlouvy.¹³⁶

Jestliže strana nesplní smlouvu, výslovně ji odmítne plnit, její chování značí, že již plnit nebude nebo není zřejmá její snaha dostat smlouvě a současně není prokázán zásah *vyšší moci* ani podstatná změna poměrů, je třeba takové jednání interpretovat na základě čl. 8 Úmluvy a konstatovat podstatné porušení smlouvy.

Situace, za kterých dochází k neplnění smluvních povinností, jsou nedodání zboží, nezaplacení kupní ceny a nepřevzetí zboží.

5.1.1 Nedodání zboží

Prodávající je v souladu s čl. 33 Úmluvy povinen dodat zboží ve dni, který je určen ve smlouvě, nebo z ní vyplývá, kdykoli během lhůty ve smlouvě určené nebo určitélné, ledaže dobu dodání určuje kupující. Jestliže takto nelze stanovit lhůtu, je prodávající povinen zboží dodat v přiměřené lhůtě po uzavření smlouvy.¹³⁷ Pokud z okolností vyplývá, že prodávající zboží nedodá nebo se dokonce výslovně vyjádří, že plnit povinnosti smlouvy nebude, jednoznačně se aplikuje podstatné porušení a kupující bude moci od smlouvy odstoupit, protože je bezpochyby ochuzen o to, co je oprávněn očekávat dle smlouvy, což dodání zboží prodávajícím je.¹³⁸

Příkladem nedodání zboží může být nálezn tribunálu Mezinárodního obchodního rozhodčího soudu při Ruské federaci, který řešil spor mezi ruským kupujícím, jenž žaloval tureckou společnost pro neplnění závazků ze smlouvy. Kupující předem zaplatil zálohu za zboží na základě smluvních podmínek a prodávajícím předloženého účtu. Prodávající zboží neodeslal a ani nevrátil kupujícímu tuto zálohu a hájil se tím, že kupující sám nedodržel podmínky smlouvy a to tím, že nezaplatil za zboží v celé výši. Rozhodčí soud vyslovil ve svém nálezu podstatné porušení smlouvy ze strany prodávajícího, pro nedodržení jeho smluvních povinností a uložil mu povinnost, aby odeslal zboží, za které dostal zálohu nebo ji vrátil kupujícímu, pokud bude mít zájem odstoupit od smlouvy, aby zaplatil smluvní pokutu,

¹³⁶ MEZINÁRODNÍ ÚSTAV PRO SJEDNOCENÍ SOUKROMÉHO PRÁVA. *Zásady mezinárodních obchodních smluv...* s. 135.

¹³⁷ Čl. 33 Úmluvy OSN...

¹³⁸ Rozhodčí nálezn ICC Court of Arbitration č. 9978 z března 1999, dostupný na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/999978i1.html>.

nahradiť kupujícímu škodu a náklady řízení.¹³⁹ V tomto případě nedodání zboží prodávajícím a současně nedostatek snahy dostat smlouvě, znamenal porušení smlouvy podstatným způsobem.

Jinak tomu ale může být v případě nákupu množstevního zboží, jak nám uvádí případ prodávajícího nábytku z Itálie a německého kupce, kterému prodávající nestihl dodat kvantitu zboží, stanovenou ve smlouvě. Kupující to považoval za podstatné porušení, od smlouvy odstoupil a pozastavil platbu do doby, dokud mu nebude doručeno zbývající zboží. Kupující ale podle následného rozhodnutí soudu toto právo neměl, protože nedodání veškerého zboží ve lhůtě, stanovené ve smlouvě, nezpůsobuje samo o sobě podstatné porušení smlouvy.¹⁴⁰ To vzniká jen v případě tzv. fixní smlouvy, tedy když bude dán důležitý zájem kupujícího na dodržení termínu dodání, přičemž nebude mít zájem na upotřebení zboží, bude-li dodáno později.

Na základě některých skutečností, které jsou uvedeny v následujících případech, může mít prodávající právo pozdržet své plnění, aniž by mohlo být konstatováno podstatné porušení, a to pokud je jeho plnění závislé na prvotním úkonu kupujícího. Nikdy ale nebude mít jistotu, že soud bude považovat takový jeho postup za oprávněný.

5.1.2 Nezaplacení kupní ceny

Prodávající je oprávněn žádat zaplacení kupní ceny od okamžiku realizace dodání zboží, přičemž není povinen kupujícího vyzvat¹⁴¹ ani plnit jiné formalities.¹⁴² V případě pochybností, zda nezaplacení kupní ceny opravňuje poškozenou stranu k odstoupení od smlouvy pro podstatné porušení, lze stanovit, podobně jako je tomu u *nachfrist*, dodatečnou lhůtu k zaplacení, přičemž nedodržení této lhůty bude následně k odstoupení od smlouvy prodávajícího bezpečně opravňovat. Je nutné zmínit, že k povinnosti zaplatit kupní cenu se váže i povinnost učinit opatření a vyhovět formalitám, které smlouva, okolnosti prodeje, popřípadě zákon stanoví, aby mohlo k samotnému zaplacení ceny dojít.¹⁴³ Mezi takové povinnosti bude patřit například žádost o vystavení dokumentárního akreditivu, bankovní

¹³⁹ Rozhodčí náleží OPKRF ze dne 27. května 2005, sp. zn. 95/2004, dostupný na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/050527r1.html>.

¹⁴⁰ Rozhodnutí OLG Düsseldorf ze dne 24. dubna 1997, sp. zn. 6 U 87/96, dostupný na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/970424g1.html>.

¹⁴¹ Čl. 59 Úmluvy OSN...

¹⁴² Rozhodnutí Tribunal Cantonal Valais ze dne 20. prosince 1994, sp. zn. C 323/94, dostupný na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/941220s1.html>.

¹⁴³ Čl. 54 Úmluvy OSN...

záruky na zaplacení, směna na cizí měnu nebo žádost o povolení k poukázání peněz do zahraničí. Akcesorická povaha těchto povinností může mít zásadní dopad a také způsobovat ve výsledku podstatné porušení smlouvy.

Podstatné porušení bude deklarováno i v případě, pokud dodržení sjednané lhůty k zaplacení kupní ceny bude pro prodávajícího zásadní a to například, je-li záloha z této ceny předpokladem k plnění prodávajícího nebo v případě, že zboží podléhá zkáze či dochází k zásadnímu poklesu měny.¹⁴⁴

Další příklad podstatného porušení smlouvy v případě nezaplacení kupní ceny může nastat už před dobou plnění smlouvy prodávajícím. Německý soud rozhodoval spor německé společnosti, která si objednala 140 párů zimní obuvi od italského výrobce. Ten potom, co obuv vyrobil, žádal po kupujícím zaplacení jistoty kupní ceny, protože s tímto odběratelem měl ještě další nevyřízené účty. Kupující nezaplatil kupní cenu, ani neposkytl prodávajícímu jistotu. Prodávající tedy odstoupil od smlouvy a vyrobenou obuv rozprodal. 21 párů za stejnou cenu, na jaké se dohodl s kupujícím, ale zbytek prodal za velmi nízkou cenu a několik párů bot neprodal vůbec. Kupující uznal nárok prodávajícího, ale odmítl zaplatit částku vyčíslené škody s tím, že jemu nemůže být k tíži to, že zboží nebyl prodávající schopen prodat rozumným způsobem. Soud uznal právo prodávajícího na odstoupení, dle čl. 72 Úmluvy, která stranu opravňuje odstoupit od smlouvy, jestliže je zřejmé, že druhá strana smlouvu podstatně poruší.¹⁴⁵ Co se týče výše škody, přiznal ji soud prodávajícímu podle ustanovení o náhradě škody s přihlédnutím k tomu, že zboží rozprodal do dvou měsíců od odstoupení od smlouvy, a tuto dobu uznal za dobu přiměřenou. Soud se také vyjádřil k tomu, že prodávající byl oprávněn prodat zboží za sníženou cenu, protože se jednalo o sezónní obuv. Kupující tedy nemůže uplatnit snížení výše náhrady škody, dle ustanovení čl. 77 Úmluvy, která povazuje stranu uplatňující podstatné porušení smlouvy, aby učinila okolnostem případu přiměřená opatření, které povedou ke zmenšení ztrát, jež bude muset následně strana porušující smlouvu nahradit.¹⁴⁶

5.1.3 Nepřevzetí zboží

V souladu s čl. 60 Úmluvy spočívá povinnost převzít zboží v provedení všech potřebných úkonů, které lze rozumně očekávat, aby zboží mohl prodávající dodat

¹⁴⁴ ENDERLEIN, Fritz, MASKOW, Dietrich. *International Sales Law...* s. 244.

¹⁴⁵ Čl. 72 Úmluvy OSN...

¹⁴⁶ Rozhodnutí OLG Düsseldorf ze dne 14. ledna 1994, sp. zn. 17 U 146/93, dostupné na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940114g1.html>.

a samozřejmě v samotném převzetí. Mezi potřebné úkony můžeme například zařadit uvedení adresy pro zaslání zboží, nebo opatření pro dovozní či jiná úřední povolení.¹⁴⁷

Opomenutí kupujícího převzít zboží také nezakládá podstatné porušení smlouvy samo o sobě. Pokud má ale prodávající mimořádný zájem na včasné odebrání zboží nebo pokud si je kupující neodebere z důvodu, že tak již nehodlá učinit nebo je-li převzetí nemožné, může i takové porušení smlouvy znamenat porušení podstatné.¹⁴⁸

Rozhodnutí švýcarského soudu z roku 2002 se týkalo prodeje německého zboží švýcarské společnosti. Ve smlouvě byla stanovena pevná lhůta, ve které si byl kupující povinen zboží převzít. Před touto lhůtou kupující prodávajícího informoval, že si zboží nepřevzme, dokud nebudou vyřízeny jeho požadavky. Proávající tyto požadavky zpochybnil a určil kupujícímu dodatečnou lhůtu k odebrání zboží. Ani v této lhůtě si ale kupující zboží nepřevzal. Proávající odstoupil od smlouvy a následovně zboží prodal třetí společnosti za cenu nižší, než na které se dohodl s kupujícím a poté na něj podal žalobu, ve které se domáhal zaplacení rozdílu původně stanovené kupní ceny a ceny, za kterou zboží nakonec prodal. Soud v tomto případě deklaroval podstatné porušení smlouvy, protože kupující ani v dodatečné době nesplnil svou smluvní povinnost a zboží nepřevzal. Dále stanovil, že toto porušení prodávajícího opravňuje nárokovat náhradu škody, která v souladu s čl. 74 Úmluvy představuje také ztrátu, kterou v tomto případě utrpěla strana prodávajícího v důsledku podstatného porušení smlouvy stranou kupujícího,¹⁴⁹ a že tedy může požadovat úhradu rozdílu kupní ceny při odstoupení od smlouvy a její výši při náhradním odprodeji, v souladu s čl. 75 Úmluvy.

Ke stejnému závěru lze dospět, jestliže kupující odmítne zboží převzít, jak rozhodl například soud v německém Hammu ve sporu, kde italský prodávající uzavřel kupní smlouvu s kupujícím z Německa, ve které se zavázal doručit 200 tun slanine v 10 dodávkách. Část čtvrté dodávky obsahovala, dle tvrzení kupujícího, kontaminovanou slaninu a proto odmítl převzít zbývající dodávky. Proávající odstoupil od smlouvy a zbylé zboží odprodal pod cenou. Soud uvedl, že i když byla část dodávky kontaminována, kupující nebyl oprávněn odmítnout převzetí zbývajících dodávek, neboť skutečnost, že došlo ke kontaminaci, neznamená podstatné porušení smlouvy. Naopak prodávající byl oprávněn od smlouvy

¹⁴⁷ KOCH, Robert. *Commentary on Whether the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts May Be Used to Interpret or Supplement Articles 63 and 64 of the CISG* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 24. ledna 2005 [cit. 16. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/koch3.html>>.

¹⁴⁸ ACHILLES, Wilhelm-Albrecht. *Kommentar Zum Un-Kaufrechtsübereinkommen... s. 69.*

¹⁴⁹ Rozhodnutí KG Zug ze dne 12. prosince 2002, sp. zn. A3 2001 34, dostupné na: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/021212s1.html>>.

odstoupit, jakmile kupující odmítl přebrat více než polovinu zboží stanoveného ve smlouvě, protože právě kupující se dopustil podstatného porušení smlouvy.¹⁵⁰

5.2 Vady plnění

5.2.1 Vadné zboží

Co se týče dodání zboží s vadami, takové plnění může znamenat podstatné porušení smlouvy jen v případě, kdy prodávající nemůže předpokládat, že se kupující spokojí se snížením ceny nebo náhradou škody.¹⁵¹ To odpovídá základnímu principu Úmluvy, že smlouvy mají zůstat zachovány, a na odstoupení od smlouvy má být pohlíženo jako na nejposlednější možnost nápravy, tzv. *ultima ratio*.¹⁵² Proto pouze dodání vadného zboží, jejichž vada již nemůže být opravena v rozumném čase, nebo v případě, že by oprava znamenala nepřiměřeně vysoké náklady, musí být konstatováno podstatné porušení smlouvy. Můžeme tedy říci, že snadné a spěšné opravy zboží a projevená snaha k opravě vylučuje uplatnění odstoupení od smlouvy.¹⁵³

Podstatné porušení smlouvy bylo vysloveno ve sporu mezi německým kupujícím a španělským prodávajícím, který se týkal dovozu koření papriky.¹⁵⁴ Paprika přesahovala minimální povolenou hladinu 0.02 mg ethyl oxidu, který je přípustný podle německých bezpečnostních potravinových norem. Strana kupujícího nato prokázala existenci výslovné dohody s prodávajícím, že zboží musí být vhodné pro zdraví člověka a musí odpovídat německým standardům. V důsledku toho okresní soud v Ellwangu vyslovil podstatné porušení smlouvy stranou prodávajícího.¹⁵⁵ Dále tento soud vyslovil, že kupující není povinen za toto zboží prodávajícímu zaplatit kupní cenu a prodávající souhlasil, že si toto zboží odebere zpět.

V případě, že však dodané vadné zboží může být použito, začleněno do jiného zboží nebo prodáno, nebude toto vadné plnění prodejce znamenat podstatné porušení a kupující tak

¹⁵⁰ Rozhodnutí OLG Hamm ze dne 22. září 1992, sp. zn. 19 U 97/91, dostupné na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920922g1.html>.

¹⁵¹ FERRARI, Franco. *Fundamental Breach of Contract...*

¹⁵² Pozn. *Ultima ratio* – nezazší prostředek nápravy; více v rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 7. září 2000, sp. zn. 8 Ob 22/00v, dostupné na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000907a3.html>.

¹⁵³ FERRARI, Franco. *Fundamental Breach of Contract...*

¹⁵⁴ Rozhodnutí LG Ellwangen ze dne 21. srpna 1995, sp. zn. 1 KfH O 32/95, dostupné na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950821g2.html>.

¹⁵⁵ KOCH, Robert. *The Concept of Fundamental Breach...* s. 236.

nebude moci od smlouvy odstoupit.¹⁵⁶ Totéž platí pro dodání zboží jiného, než stanoví smlouva, ledaže má kupující důvodný zájem v převzetí pouze určeného specifického zboží.

Podmínka použitelnosti zboží byla splněna v případě rozhodnutí odvolacího soudu v Mnichově, který rozhodoval spor, jehož předmětem byl koks, který měl nižší kvalitu, než požadovala smlouva, což pro kupujícího znamenalo podstatné porušení smlouvy. Soud se ale vyslovil, že nižší kvalita nezakládá podstatné porušení a kupující nemůže odmítnout zaplatit kupní cenu ani od smlouvy odstoupit. Zároveň bylo zjištěno, že kupující požadoval odstoupení od smlouvy až po čtyřech měsících po dodání zboží, což nemůže být považováno za dobu přiměřenou, kterou je pro uplatnění nároku odstoupení od smlouvy nutno zohlednit, podle čl. 49 odst. 2 Úmluvy.¹⁵⁷

5.2.2 Vady v dokladech

Součástí mezinárodní obchodní transakce je předat zboží a k nim potřebné doklady, v souvislosti s čl. 30 Úmluvy, jestliže jsou nutné k převzetí a užití zboží. Pokud se ale týká možnosti vzniku podstatného porušení, je třeba rozlišit tři typy takových dokladů. První z nich jsou doklady průvodní, které se vztahují k dodanému zboží (jako je doklad o pojištění zboží, certifikát původu, potvrzení o provedené kontrole, atp.), druhé z nich jsou doklady potvrzující předání zboží (skladištní list, konosament, atp.)¹⁵⁸ a posledním typem je dokumentární akreditiv.¹⁵⁹

Co se týče průvodních dokladů, je stejně jako u vad zboží rozhodující, jestli i přes jejich vady může kupující zboží využít podle smlouvy nebo odprodat. Pokud ano, k podstatnému porušení smlouvy nemůže dojít. Pokud mu však vady upotřebení ztěžují, je důležité zohlednit, jestli lze zboží rozumně využít i s vadnými průvodními doklady nebo pokud může sám kupující snadno vadu odstranit. V opačném případě může být podstatné porušení deklarováno.

U dokladů o předání zboží může nastat zcela jiná situace, protože zde se předání zboží nahrazuje předáním dokumentů, které až následně umožní se zbožím nakládat. Předání

¹⁵⁶ SCHLECHTRIEM, Peter. *Uniform Sales Law...* s. 67.

¹⁵⁷ Rozhodnutí OLG München ze dne 2. března 1994, sp. zn. 7 U 4419/93, dostupné na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940302gl.html>.

¹⁵⁸ MAREK, Karel, ŽVÁČKOVÁ, Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti...* s. 125.

¹⁵⁹ SCHWENZER, Ingeborg. Avoidance of the contract in case of non-conforming goods. *Journal Law and Commerce*, 2005-06, č. 25, s. 440.

bezvadných dokumentů je proto v tomto případě zásadní,¹⁶⁰ protože k nim jsou povinnosti prodávajícího vázány, smlouva je pak řádně splněna až předáním těchto dokumentů. Nesoulad faktického stavu zboží s těmito dokumenty pak může být odpovědností i toho, kdo doklad vydal, nikoli jen prodávajícího. Kupující může také odmítnout převzít doklady, které neodpovídají smlouvě. Pokud napraví prodávající vadu ještě před dobou stanovenou k předání¹⁶¹ nebo v dodatečně určené lhůtě bez toho, aby tak kupujícímu způsobil nepřiměřené obtíže nebo náklady, k podstatnému porušení nemůže ani zde dojít. Nenapraví-li takto prodávající vady v dokladech o předání zboží, bude kupující oprávněn od smlouvy odstoupit.

Akreditivní operace je, stejně jako u dokladů o předání, dokončena v momentě, kdy beneficiant předloží akreditivem požadované dokumenty. Pokud tyto dokumenty obsahují nesrovnalosti, má kupující právo odstoupit od smlouvy, protože u dokumentárního akreditivu je třeba přesně dodržet stanovené náležitosti, což vyplývá z Jednotných zvyklostí a pravidel pro dokumentární akreditivy.¹⁶² Pokud nebudou akreditivní podmínky prodávajícím splněny, bude to mít za následek podstatné porušení smlouvy, ledaže lze vady v dokumentech opravit do doby vypršení akreditivu.

Názorné vyjádření k vadám v dokladech můžeme spatřit v rozhodnutí německého soudu, kdy součástí smlouvy mezi prodávajícím a kupujícím bylo dodání certifikátu původnosti a kvality zboží z Velké Británie. Po obdržení dokumentů kupující odstoupil od smlouvy, protože zjistil, že zboží bylo vyrobeno v Jižní Africe a certifikát je falešný. Soud však konstatoval, že kupující nemůže od smlouvy odstoupit, na základě čl. 49 odst. 1 písm. b) Úmluvy, protože prodávající zboží řádně dodal. Zároveň uvedl, že dodání zboží, které neodpovídá přesně smlouvě, protože je nižší kvality než zboží v ní uvedené, ještě neznamená, že zboží nebylo dodáno. Soud dále zamítl odstoupení kupujícího s poukazem na to, že neprokázal, že by zboží, které pocházelo z Jižní Afriky, neupotřebil, a tedy neprokázal značnou újmu, která by ho zbavovala toho, co byl podle smlouvy oprávněn očekávat. Nakonec soud vyslovil, že předaný falešný certifikát původu a kvality nezpůsobuje podstatné

¹⁶⁰ Pozn. Dokumenty budou vadné, jestliže v nich nebudou přesně zaznamenány věci, které zaznamenány být musí. Například konosament, který bude obsahovat jiné datum nalodění. Více MULLIS, Alastair. *Avoidance for Breach under the Vienna Convention; A Critical Analysis of Some of the Early Cases* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 13. května 2004 [cit. 21. června 2013]. Dostupné na: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/mullis1.html>>.

¹⁶¹ Čl 34 Úmluvy OSN...

¹⁶² SCHWENZER, Ingeborg. *Avoidance of the contract in case of non-conforming goods...* s. 440.

porušení smlouvy, protože kupující si sám může obstarat správné dokumenty k dodanému zboží a upotřebit je.¹⁶³

5.3 Pozdní plnění

5.3.1 Pozdní dodání

Povinnost prodávajícího řádně dodat zboží se skládá z povinností dodat v určeném množství, jakosti, provedení, balení a jeho předání na smluveném místě. Jakákoli nesrovnalost v těchto náležitostech znamená porušení smlouvy.¹⁶⁴

Zpoždění s dodáním zboží, podle judikatury i podle názorů odborníků, ještě *per se*¹⁶⁵ nezakládá podstatné porušení. Proto nedodržení lhůty nemůže bez dalšího vést k odstoupení od smlouvy kupujícím, naopak by měl prodávajícímu poskytnout dodatečnou lhůtu k dodání, což opět podporuje zásadu zachování smlouvy před odstoupením, které by znamenalo daleko větší ztráty pro obě strany kupní smlouvy.¹⁶⁶

V mezinárodním obchodě se porušení smlouvy ve formě pozdního dodání vyskytuje velmi často, a to mimo jiné, především kvůli vzdálenosti mezi prodávajícím a kupujícím. Uvedme si případ z Německa, kde se soud vyjádřil, že když si strany ve smlouvě jasně nestanovily přesné datum dodání, potom fakt, že prodávající dodal část zboží v srpnu a další část v září, neznamená porušení smlouvy a už vůbec ne její podstatné porušení. Tudíž kupující nemůže uplatnit právo odstoupit od smlouvy.¹⁶⁷

Dalším případem může být dodání zboží prodávajícím pouhý den po lhůtě stanovené ve smlouvě. Příslušný soud usoudil z jednání kupujícího, který zboží neodmítl, ale převzal, že čas nebyl podstatnou podmínkou smlouvy a odmítl konstatovat podstatné porušení smlouvy, ze strany prodávajícího.¹⁶⁸

Samozejmě je třeba rozeznat případy důležitosti termínu dodání zboží. V situaci, kdy je včasné dodání pro kupujícího velmi důležité, a tato okolnost je prodávajícímu známa, nedodržení lhůty může znamenat podstatné porušení smlouvy i přes to, že nebude již

¹⁶³ Rozhodnutí Bundesgerichtshof ze dne 3. dubna 1996, sp. zn. VIII ZR 51/95, dostupné na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960403g1.html>.

¹⁶⁴ ŠVARC, Zbyněk. *Vybrané otázky práva mezinárodního obchodu...* s. 92.

¹⁶⁵ Pozn. *Per se* – sám o sobě, jako takový.

¹⁶⁶ HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales...* s. 206.

¹⁶⁷ Rozhodnutí OLG München ze dne 8. února 1995, sp. zn. 7 U 1720/94, dostupné na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950208g1.html>.

¹⁶⁸ KOCH, Robert. *The Concept of Fundamental Breach...* s. 204.

poskytnuta žádná dodatečná lhůta k dodání.¹⁶⁹ Situaci, kdy se předpokládá důležitý zájem kupujícího na dodržení dodací lhůty, lze rozeznat v případech, kdy se použitelnost zboží váže na určité sezónní období, tedy se jedná o zboží, jehož cena na trhu podléhá výkyvům a strana chce tomuto riziku předejít a také v případech, kdy kupující zboží potřebuje v určitém termínu a po této době chce mít volné ruce ke sjednání náhradní dodávky.¹⁷⁰

Příkladem takové fixní smlouvy může být spor, ve kterém kanadský kupující uzavřel smlouvu s americkým dodavatelem, aby mohl plnit smlouvu o dílo, kterou měl uzavřenou s třetím subjektem. Jako podmínku smlouvy kupující stanovil přesné datum dodání zboží prodávajícím. Ten však zboží včas nedodal, z důvodu problémů se svým hlavním dodavatelem. Kupující od smlouvy odstoupil a požadoval vrácení plnění, což prodávající chápal jako nedostatečně ospravedlnitelné ukončení smlouvy a jako protinávrh žádal náhradu škody, která mu vznikla pro porušení smlouvy. Soud však dal za pravdu kupujícímu a v souladu s čl. 49 a čl. 25 Úmluvy připustil, že za těchto okolností, kdy ze smlouvy i z komunikace stran jasně vyplývalo, že kupující nemůže mít zájem na pozdním dodání, prodávající podstatně porušil smlouvu a kupující byl oprávněn od smlouvy odstoupit.¹⁷¹

5.3.2 Pozdní převzetí

Pozdní převzetí také nebude bez dalšího znamenat podstatné porušení smlouvy, a to ani v případě delšího zpoždění s převzetím, kdy mohou vzniknout nezanedbatelné náklady za uskladnění zboží, nebude prodávající oprávněn od smlouvy odstoupit, může však požadovat náhradu škody.¹⁷²

Odmítnutí kupujícího převzít zboží v daném čase nemůže být považováno za podstatné porušení smlouvy. V případě dodávky zboží mezi francouzským kupujícím a španělským prodávajícím, která byla rozvržena od května do prosince, strany souhlasily, že zářijové dodání proběhne už v pozdním srpnu, náhradou za snížení kupní ceny. V čase dodání kupující odmítl převzít zboží a dožadoval se, aby jeho dodání bylo přesunuto na září. To prodávající odmítl a kupující byl nucen zajistit si zboží jinde, za vyšší cenu. Soud se vyjádřil, že kupující tímto neporušil smlouvu podstatným způsobem, protože k tomu byl oprávněn, vzhledem k tomu, že zboží bylo dodáno předčasně v pozdním srpnu, navzdory smlouvě, že

¹⁶⁹ GRAFFI, Leonardo. Case Law on the Concept of „Fundamental Breach“... s. 340.

¹⁷⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Fixní smlouva z pohledu teorie a praxe mezinárodního obchodu. *Právník*, 1985, č. 4, s. 344-354.

¹⁷¹ Rozhodnutí Supreme Court of Justice ze dne 6. října 2003, sp. zn. 03-CV-23776 SR, dostupné na: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/031006c4.html>>.

¹⁷² GRAFFI, Leonardo. Case Law on the Concept of „Fundamental Breach“... s. 341.

snížení kupní ceny bylo jen částečným ústupkem a především, že pouze několikadenní zpoždění s převzetím zboží nemůže být považováno za podstatné porušení smlouvy z jeho strany. Protože se nedopustil podstatného porušení, měl prodávající stanovit dodatečnou lhůtu k převzetí zboží. Následné odmítnutí prodávajícího zboží dodat bylo soudem posouzeno za nedovolené ukončení smlouvy.¹⁷³

5.3.3 Pozdní platba

Nezaplacení kupní ceny kupujícím včas, stejně tak jako pozdní otevření akreditivu, což dnes představuje velmi častý způsob platby v mezinárodním obchodu, také nezakládá samo o sobě podstatné porušení. Čl. 63 Úmluvy upravuje právo prodávajícího stanovit kupujícímu dodatečnou lhůtu ke splnění povinností a až po nedodržení náhradního termínu lze podstatné porušení konstatovat.¹⁷⁴ Jak již bylo ale zmíněno v části o nezaplacení kupní ceny, prodávající může mít důležitý zájem ve včasném placení v případě, že je tím podmíněno jeho plnění smlouvy.¹⁷⁵

Nejvyšší australský soud deklaroval, že obvyčejné opoždění kupujícího s otevřením dokumentárního akreditivu podstatné porušení nezakládá a prodávající může od smlouvy odstoupit až po vypršení dodatečné doby, která je kupujícímu zaručena. V tomto konkrétním případě ale prodávající kupujícího několikrát urgoval, aby akreditiv otevřel, a to do doby nakládání zboží na loď. Prodávající v důsledku toho nebyl schopen plnit a byl zbaven toho, co je oprávněn očekávat dle smlouvy. Za této situace bylo dle názoru soudu neotevření akreditivu podstatným porušením smlouvy a podle výkladu čl. 8 Úmluvy lze dovodit, že kupující neměl v úmyslu plnit své smluvní povinnosti. Prodávající byl tedy oprávněn od smlouvy odstoupit a žádat náhradu škody.¹⁷⁶

I ve sporu mezi italským prodejcem a finským kupujícím, který vznikl pro nezaplacení třetí splátky kupujícím, prodejce odstoupil od smlouvy. Rozhodčí soud deklaroval, že prodávající toto právo měl, a to konkrétně proto, že kupující nesplnil povinnost zaplatit kupní cenu ani v dodatečné lhůtě stanovené prodávajícím.¹⁷⁷ Kupující nevystavil v době sjednané ve smlouvě dokumentární akreditiv a nesplnit tak svou povinnost zaplatit kupní cenu v souladu

¹⁷³ Rozhodnutí CA Grenoble ze dne 4. února 1999, sp. zn. RG 98/02700, dostupné na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990204f1.html>.

¹⁷⁴ FLETCHER, M. F., BRAND, R. A. and WALTER, M. S. *Drafting contracts under the CISG*. 1. vydání. New York: Oxford University Press Inc., 2008, s. 466.

¹⁷⁵ ENDERLEIN, Fritz, MASKOW, Dietrich. *International Sales Law...* s. 244.

¹⁷⁶ Rozhodnutí Supreme Court of Queensland ze dne 17. listopadu 2000, sp. zn. 10680, dostupné na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001117a2.html>.

¹⁷⁷ Čl. 64 a 63 Úmluvy OSN...

se smlouvou a učinit k tomu vhodná opatření dle čl. 64 Úmluvy. Soud uvedl, že pouhé zpoždění s placením nezpůsobuje podstatné porušení smlouvy, ale v tomto případě čekal prodávající několik měsíců před tím, než od smlouvy odstoupil. Tuto dobu posoudil soud jako dodatečnou lhůtu určenou prodávajícím dle čl. 63 Úmluvy a vyslovil podstatné porušení smlouvy kupujícím.¹⁷⁸

5.4 Porušení jiných smluvních povinností

Výše jsme si uvedli příklady porušení hlavního závazku, kterých se problematika podstatného porušení bude týkat vždy. Výjimečně se však strana může dopustit podstatného porušení, poruší-li vedlejší závazek smlouvy, který si strany mohou vždy ujednat,¹⁷⁹ nebo okolnosti uzavření smlouvy, a to za předpokladu, že dodržení takové povinnosti má pro stranu zásadní význam a druhá strana o tom byla uvědoměna. Bude se to týkat zejména vedlejších ujednání, která v konkrétním případě budou ve smlouvě zásadní. Příkladem může být o nedodržení sjednaného způsobu dopravy zboží, pokud toto může způsobit značnou újmu poškozené straně nebo hrozbu takové újmy,¹⁸⁰ dále neposkytnutí součinnosti při plnění smlouvy druhou stranou, jestliže taková byla zapotřebí,¹⁸¹ porušení povinností při dalším prodeji zboží nebo v případě porušení podmínek pro zabalení zboží.

Soud bude vždy konkrétně zkoumat především to, zda skutečně hrozila značná újma v závislosti na nesplnění této jiné povinnosti, a to také s přihlédnutím k úpravě Úmluvy, popřípadě znaleckým posudkům, a pokud takovou újmu poškozená strana neprokáže, soud nebude podstatné porušení smlouvy deklarovat a primárně podpoří zásadu zachování smlouvy. Takový postup můžeme pozorovat u čínského arbitrážního soudu, který, mimo jiné, rozhodoval také o oprávněnosti odstoupení od smlouvy kupujícím, v případě, kdy prodávající nedodržel ustanovení smlouvy o tom, že zboží má být přepravováno při teplotě -14°C. Soud zde ustanovil dva znalce, kteří neprokázali nezbytnost takového opatření a ani kupující neprokázal újmu spočívající v porušení jen této povinnosti a nebyl tedy oprávněn od smlouvy odstoupit.¹⁸²

¹⁷⁸ Rozhodčí nález ICC Court of Arbitration č. 7585 z roku 1992, dostupný na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/927585i1.html>.

¹⁷⁹ SVATOŠ, Miroslav. *Zahraniční obchod*. 1. vydání. Grada, 2009, s. 244.

¹⁸⁰ SCHLECHTRIEM, Peter, SCHWENZER, Ingeborg. *Commentary on the convention...* s. 431.

¹⁸¹ ENDERLEIN, Fritz, MASKOW, Dietrich. *International Sales Law...* s. 244.

¹⁸² Rozhodnutí CIETAC ze dne 30. března 1994, sp. zn. CISG/1994/04, dostupné na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/wais/db/cases2/940330c1.html>.

6 Závěr

Cílem této diplomové práce byl výklad pojmu podstatného porušení smlouvy a celého čl. 25 Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží tak, aby byl tento pojem přiblížen a jeho obsah vyložen způsobem, který již nebude vzbuzovat pochyby o jeho významu. Konkrétní výzkum byl zaměřen na ustálenost hranic podstatného porušení smlouvy a její předvídatelnost. K výsledku jsem se snažila dospět prostřednictvím právní vědy, mezinárodní i české odborné literatury a samozřejmě i rozsáhlé judikatury. Zkoumat Úmluvu jako celek bylo naprostou samozřejmostí, protože institut podstatného porušení má dalekosáhlé důsledky pro uplatnění dalších ustanovení Úmluvy, a proto je nezbytnost jeho interpretace tak důležitá.

Za tímto účelem jsem primárně zkoumala obecná ustanovení o použití Úmluvy, zásady jejího použití a pravidla jejího výkladu, které Úmluva sama upravuje ve své části I. Lze říci, že na těchto ustanoveních Úmluva stojí a leží, proto na nutnosti jejich výkladu je třeba bezvýhradně trvat. Zejména důležité ustanovení čl. 7 a jeho tři zásady interpretace mají dopad na výklad podstatného porušení národními soudy, v rámci jejich rozhodovací činnosti. V těchto rozhodnutích lze s určitostí spatřovat jistou nelibost a tendenci zůstatvat v mantinelech vnitrostátního práva, namísto soustředění se na mezinárodní povahu Úmluvy. Také je třeba říci, že soudy by měly přihlížet k rozhodnutím ve stejné věci, vydanými justičními orgány v jiných zemích, avšak nikoli jako k precedentu, ale pro posouzení, zda je možné vyvodit v konkrétním případě stejný důsledek, protože je zájem na tom, aby i v mezinárodním právu byl zachován požadavek předvídatelnosti rozhodnutí a aby byla naplněna zásada jednotnosti výkladu. Tento požadavek není v současnosti naplněn v takové míře, jako je tomu při aplikaci národního práva. V nejširší míře je uplatněna zásada dobré víry, protože představuje jednu ze základních zásad právních řádů po celém světě, a pro soudy je zřejmá nutnost její aplikace za každých okolností. Projevuje se při téměř každém výkladu ustanovení Úmluvy, ve všech fázích obchodního jednání a v případě čl. 25 Úmluvy má zásadní význam při interpretaci pojmů „*rozumné osoby*“, „*předvídatelnosti*“, „*přiměřenosti*“ a dalších. Dobrá víra je podstatná také při objektivním výkladu chování smluvní strany, za uplatnění institutu rozumné osoby v tomtéž postavení a za stejných okolností, který je v praxi nejčastěji využíván.

V další části práce konkrétně zkoumám pojmy, které jsou obsaženy v čl. 25 Úmluvy a jejichž výklad je pro interpretaci podstatného porušení klíčový. Obecně se porušením smlouvy rozumí její nesplnění, nedostatek plnění, pozdní plnění, vadné plnění a konečně

i jakákoli další povinnost, kterou si strany stanovily ve smlouvě. „Újma“, tedy „značná újma“, jak doplňují mnozí autoři, je taková újma, která ve značné míře připraví poškozenou stranu o to, co je oprávněna očekávat dle smlouvy a zároveň nebude možné, aby tato újma byla napravena bez zřejmých obtíží nebo nežádoucího zpoždění. Téměř vždy souvisí s mírou závažnosti porušení smlouvy a důsledky ekonomických ztrát. Újma je úzce spojena s pojmem „oprávněného očekávání dle smlouvy“, které záleží v subjektivní nevědomosti strany porušující smlouvu o tom, že její jednání způsobí druhé straně značnou újmu a v objektivní nemožnosti předvídat takový důsledek. Většinou odborníků je zastáván názor, že to, co je strana oprávněna očekávat, musí jednoznačně vyplývat jen ze smlouvy, protože velmi těžko se bude v případném sporu dokazovat, že ze zvyků, okolností uzavření smlouvy, zavedené praxe stran a dodatečných dohod také vyplývá oprávněné očekávání strany na plnění, které ve smlouvě zahrnuté není. Pojem „předvídatelnost“ je vědomost strany porušující smlouvu o tom, že značnou újmu druhé straně způsobí nebo způsobit může. K uplatnění této předvídatelnosti slouží pojem „rozumné osoby“, což je každá jiná racionálně uvažující osoba, ve stejném postavení, jako strana porušující, která je pro posouzení předvídatelnosti újmy postavena do stejné situace. Předvídatelnost představuje pomyslný záchranný pás pro porušující stranu, protože jí nemůže být bezmezně přičítána veškerá škoda, která sice vznikla druhé straně v důsledku jejího porušení smlouvy, ale ona ji nemohla nijak zabránit, nemohla ji vůbec předvídat nebo vznikla bez jejího přičinění. Pokud předvídatelnost újmy prokázána nebude, tedy pokud strana porušující smlouvu prokáže, že újmu předvídat nemohla a ani jiná rozumná osoba za týchž okolností by jí nepředvíдалa, poškozená strana nebude moci od smlouvy odstoupit, protože nebude dáno podstatné porušení smlouvy. Je třeba dodat, že zásadní je časové hledisko předvídatelnosti, které musí být dáno v době uzavření smlouvy.

V průběhu Vídeňské diplomatické konference, na které se vedla jednání o tom, jak by mělo ustanovení o podstatném porušení vypadat, lze pozorovat, jak práce na tom, aby znění podstatného porušení byly dostatečně jasné a konkrétní, vzaly za své, v zájmu co nejširší aplikace Úmluvy a všeobecného konsenzu. Podstatné porušení smlouvy zůstalo ve větší míře neurčitým pojmem, jehož interpretace zůstává na bedrech národních soudů, při rozhodování konkrétních sporů.

Dále se zaměřuji na odlišení podstatného a nepodstatného porušení smlouvy a pro jednodušší představu uvádím důsledky v jednotlivých otázkách. Jednotlivé nároky poškozené strany se v případě podstatného porušení smlouvy značně rozšiřují. Poškozená strana je v případě běžného porušení smlouvy vždy oprávněna žádat náhradu škody a snížení kupní ceny. Při podstatném porušení smlouvy je tato strana oprávněna uplatnit navíc opravu

a dodání náhradního zboží, ale zejména může od smlouvy odstoupit. Odstoupení od smlouvy je jeden z hlavních důvodů existence institutu podstatného porušení smlouvy a právě proto, že dle výkladu Úmluvy je třeba primárně trvat na dodržení a zachování smlouvy, se na odstoupení od smlouvy pohlíží jako na prostředek *ultima ratio*. Jestliže prodávající nebo kupující selžou v plnění svých závazků a nenapraví to ani v dodatečně stanovené lhůtě, bude moci poškozená strana od smlouvy odstoupit. Tohoto práva a dalších práv spojených s podstatným porušením smlouvy, nepozbyde kupující ani v souvislosti s přechodem nebezpečí škody na věci.

V poslední části této práce jsem prostřednictvím judikatury zkoumala, nakolik se teoretické závěry uplatní v praxi. Došla jsem k závěru, že vyslovit podstatné porušení smlouvy bude možné v následujících případech:

- Pokud strana nesplní své povinnosti ve lhůtě stanovené ve smlouvě ani v dodatečně lhůtě určené poškozenou stranou a neplnění není dáno v důsledku *vyšší moci* ani podstatné změny poměrů.
- Pokud je strana v prodlení se svým plněním a je zřejmé, že druhá strana nemůže mít zájem na pozdním plnění do té míry, že kdyby jej předpokládala v době uzavírání smlouvy, neuzavřela by ji.
- Pokud je plnění strany vadné a druhá strana zboží nemůže, v důsledku vady, stejně využít ani prodat a spokojit se s náhradou škody nebo snížením kupní ceny, nebo pokud bude prokázáno, že strana má důvodný zájem v převzetí zboží specificky určeného ve smlouvě, a strana, která vadně plnila, vadu v dodatečně lhůtě nenapraví.
- Pokud strana porušila jiné smluvní povinnosti, které byly ve smlouvě označeny za podstatné, nebo jestliže mohla strana důvodně předvídat, že jejich splnění má pro druhou stranu zásadní význam.

Dle výše uvedeného je zřejmé, jaká pochybení strany v jejím plnění mohou být hodnocena, jako podstatné porušení a strany by si toho měly být dobře vědomy. V tomto duchu bych smluvním stranám doporučovala vyvinout o to více úsilí v průběhu sepsání smlouvy a jejich jednotlivých ustanovení tak, aby nebylo pochyb o tom, co která strana považuje za důležité a na čem bezvýhradně trvá a aby mohly vzájemně předejít vzniku nároku na odstoupení od smlouvy. Takové východisko je podpořeno i výkladem pojmu „*oprávněného očekávání dle smlouvy*“.

Interpretace ustanovení o podstatném porušení není vždy jednotná, domnívám se však, že lze shledat jistou jednotnost v tom, že soudy téměř vždy trvají na tom, aby se straně

porušující smlouvu dostalo dodatečné lhůty, ve které by mohly napravit své neplnění nebo vadné plnění, pokud na něm může mít druhá strana zájem a nebude ji to způsobovat nepřiměřené obtíže. Také lze s jistotou říci, že výše majetkové škody není zásadní pro konstatování podstatného porušení, avšak soudy přihlížejí k tomu, zda náhrada škody nebo snížení kupní ceny mohou poskytnout poškozené straně přiměřenou kompenzaci. Soudy primárně trvají na zachování smluv, a proto v případě jejich porušení zkoumají, zdali je skutečně naplněna značná míra toho, co je strana oprávněna očekávat a pokud zboží může kupující využít jinak nebo jej prodat, aniž by mu byla způsobena značná újma, nepotvrdí jeho právo na odstoupení.

V závěru můžeme konstatovat, že i přesto, že je podstatné porušení interpretováno různě, lze najít společné znaky výkladu a na základě nich si utvořit jasnou představu o tom, kde budou hranice podstatného porušení začínat a kde končit. Strany by měly mít jasné povědomí o tom, co je pro ně v předmětu jejich závazku důležité, dát to druhé straně jasné najevo a srozumitelně to zanést do smlouvy. V případě porušení smlouvy by měly vycházet druhé straně vstřícně a stanovit dodatečnou lhůtu k plnění, protože odstoupení od smlouvy nepřináší ve výsledku výhru ani jedné z nich. Je dobré mít na paměti, že *dobré smlouvy dělají dobré přátele*.

Seznam použitých zdrojů

1. Monografie

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Právo mezinárodního obchodu I.* 1. vydání. Ostrava: Vysoká škola báňská – technická univerzita, 1996. 364 s.

FLETCHER, M. F., BRAND, R. A. and WALTER, M. S. *Drafting contracts under the CISG.* 1. vydání. New York: Oxford University Press Inc., 2008. 630 s.

HARVÁNEK, Jaromír a kol. *Teorie práva.* 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 342 s.

HONNOLD, John O. *Documentary History of the Uniform Law for International Sales.* 1. vydání. Deventer: Kluwer, 1989. 881 s.

HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention.* 3. vydání. Kluwer Law International, 1999. 608 s.

KANDA, Antonín. *Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (s komentářem).* 2. vydání, Praha: Vydala Hospodářská komora České republiky ve vydavatelství PP Agency, 1995. 69 s.

KRÓLL, S., MISTELIS, L., PERALES VISCASILLAS, P. *UN Convention on Contract for the International Sale of Goods (CISG).* 1. vydání. Mnichov: Verlag C. H. Beck, 2011. 1200 s.

LOOKOFSKY, Joseph. *Understandig the CISG.* 3. vydání. Kluwer Law International, Copengagen: DJOF Publishing, 2010, s. 243.

MAREK, Karel, ŽVÁČKOVÁ, Lenka. *Obchodní podmínky, obchodní zvyklosti a vykládací pravidla.* 1, vydání. Praha: ASPI, 2008. 282 s.

MEZINÁRODNÍ ÚSTAV PRO SJEDNOCENÍ SOUKROMÉHO PRÁVA. *Zásady mezinárodních obchodních smluv.* 1. vydání. Praha, 1997. 348 s.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Kupní smlouva v mezinárodním obchodním styku.* Brno: Masarykova univerzita, 1993. 58 s.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. *Mezinárodní obchodní transakce: Multimediální učební text.* 1. vydání. Brno, Masarykova univerzita, 2004. 103 s.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu.* Praha: ASPI, 2006. 555 s.

SVATOŠ, Miroslav. *Zahraniční obchod.* 1. vydání. Grada, 2009. 367 s.

ŠVARC, Zbyněk. *Vybrané otázky práva mezinárodního obchodu.* 1. vydání. VŠE Praha: 1996. 252 s.

TÝČ, Vladimír. *Právo mezinárodních smluv*. Brno: Masarykova univerzita, 1995. 116 s.

2. Příspěvek ve sborníku

ENDERLEIN, Fritz. Uniform Law and its Application by Judges and Arbitrators. *International Uniform Law in Practice*, UNIDROIT (ed), 1987. 575 s.

JANSSEN, Andre. The CISG and its general principles. *CISG Methodology*, Janssen, Meyer (ed). Mnichov: Münsterská Univerzita, 2009. 395.

3. Komentář

ACHILLES, Wilhelm-Albrecht. *Kommentar Zum Un-Kaufrechtsübereinkommen (CISG)*. Berlin, 2000, 318 s.

BONELL, M., BIANCA, C. M. *Commentary on the International Sales law*. 1. vydání. Miláno: Giuffrè, 1987. 886 s.

CAEMMERER, Ernst, SHLECHTRIEM, Peter. *Kommentar zum Einheitlichen UN-Kaufrecht*. Mnichov, 1995. 923 s.

ENDERLEIN, Fritz, MASKOW, Dietrich. *International Sales Law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods - Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods. Commentary*. 1. vydání. New York: Oceana Publication, 1992. 480 s.

SCHLECHTRIEM, Peter, SCHWENZER, Ingeborg. *Commentary on the convention on the international sale of goods (CISG)*. 3. vydání. New York: Oxford University Press Inc., 2010. 1480 s.

4. Internetový zdroj

BORISOVA, Bojidara. *Remarks on the manner in which the UNIDROIT principles may be used to interpret or supplement article 6 of the CISG* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 5. ledna 2007 [cit. 7. června 2013]. Dostupné na: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/principles/uni6.html>>.

DiPALMA, Maryellen. *Nachfrist under National Law, the CISG, and the UNIDROIT and European Principles: A Comparison* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 30. září 2008 [cit. 7. října 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/DiPalma.html>>.

FERRARI, Franco. *Fundamental Breach of Contract Under the UN Sales Convention* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 19. října 2006 [cit. 11. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ferrari14.html>>.

FERRARI, Franco. *Specific Topics of the CISG in the Light of Judicial Application and Scholarly Writing. Journal of Law and Commerce* [online]. Pace Law School Institute of

International Commercial Law, 16. srpna 1999 [cit. 7. června 2013]. Dostupné na: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/franco6.html>>.

JAFARZADEH, Mirghasem. *Buyer's Right to Withhold Performance and Termination of Contract: A Comparative Study Under English Law, Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980, Iranian and Shi'ah Law* [online]. Pace Institute of International Commercial Law, 13. prosince 2001 [cit. 17. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/jafarzadeh1.html>>.

KOCH, Robert. *Commentary on Whether the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts May Be Used to Interpret or Supplement Articles 63 and 64 of the CISG* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 24. ledna 2005 [cit. 16. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/koch3.html>>.

LIU, Chengwei. *Remedies for Non-performance: Perspectives from CISG, UNIDROIT Principles and PECL* [online]. Pace Institute of International Commercial Law, 3. října 2003 [cit. 20. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/chengwei.html>>.

LORENZ, Alexander. *Fundamental Breach under CISG* [online]. Pace Institute of International Commercial Law, 16. Září 2010 [cit. 17. června 2013]. Dostupné na: <http://www.jus.uio.no/pace/fundamental_breach_under_the_cisg.alexander_lorenz/portrait.pdf>.

MULLIS, Alastair. *Avoidance for Breach under the Vienna Convention; A Critical Analysis of Some of the Early Cases* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 13. května 2004 [cit. 21. června 2013]. Dostupné na: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/mullis1.html>>.

SCHLECHTRIEM, Peter. *Uniform Sales Law - The UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods.* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 5. června 2000 [cit. 7. června 2013]. Dostupné na: <<http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/schlechtriem-06.html>>.

ZIEGEL, S. J. *Report to the Uniform Law Conference of Canada on Convention on Contracts for the International Sale of Goods* [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 1. dubna 1999 [cit. 9. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/ziegel18.html>>.

ZIEGEL, Jacob S. *The remedial provisions in the Vienna sales convention: Some common law perspectives* [online]. Pace Institute of International Commercial Law, 15. prosince 2004 [cit. 17. června 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ziegel6.html>>.

Official records: Legislative history 1980 Vienna Diplomatic Conference, Summary records of Meetings of the First Committee [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law, 29. Ledna 1999 [cit. 15. října 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/firstcommittee/Meeting12.html>>.

UNCITRAL Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods, Article 8 [online], [uncitral.org](http://www.uncitral.org), [cit. 15. října 2013]. Dostupné na: <<http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/digest2008/article008.pdf>>.

UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts [online]. Pace Law School Institute of International Commercial Law [cit. 18. října 2013]. Dostupné na: <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/principles.html>>.

UNCITRAL Yearbook, č. VI [online]. 1975, [uncitral.org](http://www.uncitral.org) [cit. 18. října 2013]. Dostupný na: <http://www.uncitral.org/pdf/english/yearbooks/yb-1975-e/yb_1975_e.pdf>.

UNCITRAL Yearbook, č. VIII [online]. 1977, [uncitral.org](http://www.uncitral.org) [cit. 18. října 2013]. Dostupný na: <http://www.uncitral.org/pdf/english/yearbooks/yb-1977-e/yb_1977_e.pdf>.

UNCITRAL Yearbook č. IX [online], 1978, [uncitral.org](http://www.uncitral.org) [cit. 19. října 2013]. Dostupný na: <http://www.uncitral.org/pdf/english/yearbooks/yb-1978-e/yb_1978_e.pdf>.

5. Odborný časopis

BABIAK, Andrew. Defining „Fundamental Breach“ under the United Nations Convention on Contracts for International Sale of Goods. *Temple International Law Journal*, 1992, č. 6, s. 113-143.

BELL, Kevin. The sphere of application of the Vienna convention on contracts for the international sale of goods. *Pace international review*, 1996, č. 8, s. 237-258.

BONELL, M. J. L'interpretazione del diritto uniforme alla luce dell'art. 7 della Convenzione di Vienna sulla vendita internazionale. *Rivista di diritto civile*, 1986, č. 2, s. 221-224.

EŐRSI, Gyula. A Propos the 1980 Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods. *American Journal of Comparative Law*, 1983, č. 31, s. 333-356.

GRAFFI, Leonardo. Case Law on the Concept of „Fundamental Breach“ in Vienna Sales Convention. *Revue de droit des affaires internationales*, 2003, č. 3, s. 338 - 349.

HONNOLD, John O. The Draft Convention on Contracts for the International Sale of Goods: An Overview, *American Journal of Comparative Law*, 1979, č. 27, s. 223-231.

KANDA, Antonín. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží jako součást našeho právního řádu. *Právník*, 1999, č. 1, s. 1-16.

KEILY, Troy. Good Faith and the Vienna Convention on Contracts for International Sale of Goods. *Vindobona Journal of International Commercial Law and Arbitration*, 1999, č. 1, s. 15-40.

KOCH, Robert. The Concept of Fundamental Breach of Contract under the United Nations. *Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, 1998, Kluwer Law International, s. 177-354.

MARTINY, Dieter. Autonome und einheitliche Auslegung im Europäischen Zivilprozeßrecht. *Rebels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht*, 1981, č. 4 s. 427-447.

MICHIDA, Shinichiro. Cancellation of Contracts. *27 American Journal of Comparative Law*, 1979, č. 2, s. 279-289.

MUNDAY, R. J. C. Comment: The Uniform Interpretation of International Conventions. *International and Comparative Law Quarterly*, 1978, č. 27, s. 450- 459.

MURPHY, Maureen T. United Nations Convention for the International Sale of Goods: Creating Uniformity in International Sales Law. *Fordham International Law Journal*, 1998, č. 12, s. 727-750.

NICHOLAS, Barry. The Vienna Convention on International Sales Law. *Law Quarterly Review*, 1989, č. 105, s. 201-243.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Fixní smlouva z pohledu teorie a praxe mezinárodního obchodu. *Právník*, 1985, č. 4, s. 344-354.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Několik poznámek k aplikaci Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 1994, č. 4, s. 70-82.

SCHWENZER, Ingeborg. Avoidance of the contract in case of non-conforming goods. *Journal Law and Commerce*, 2005-06, č. 25, s. 437- 442.

TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. Vídeňská úmluva a vyšší moc. *Právní fórum*, 2008, č. 8, s. 356-366.

ŽÍDEK, Petr. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. *Právní fórum*, 2008, č. 3, s. 81-89.

6. Právní předpisy

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb., o Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží

Vyhláška ministerstva zahraničních věcí č. 15/1988 Sb., o Vídeňské úmluvě o smluvním právu

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

7. Judikatura - soudní rozhodnutí

Austrálie

Rozhodnutí Supreme Court of Queensland ze dne 17. listopadu 2000, sp. zn. 10680

Čína

Rozhodnutí CIETAC ze dne 30. března 1994, sp. zn. CISG/1994/04

Francie

Rozhodnutí Tribunal Cantonal Valais ze dne 20. prosince 1994, sp. zn. C 323/94

Rozhodnutí CA Grenoble ze dne 4. února 1999, sp. zn. RG 98/02700

Itálie

Rozhodnutí Corte Suprema di Cassazione ze dne 10. března 2000, sp. zn. 58/00

Kanada

Rozhodnutí Supreme Court of Justice ze dne 6. října 2003, sp. zn. 03-CV-23776 SR

Maďarsko

Rozhodnutí FB Budapest ze dne 24. března 1992, sp. zn. 12.G.41.471/1991/21

Německo

Rozhodnutí LG Hamburg ze dne 26. září 1990, sp. zn. 5 O 543/88

Rozhodnutí OLG Hamm ze dne 22. září 1992, sp. zn. 19 U 97/91

Rozhodnutí OLG Düsseldorf ze dne 14. ledna 1994, sp. zn. 17 U 146/93

Rozhodnutí OLG München ze dne 2. března 1994, sp. zn. 7 U 4419/93

Rozhodnutí OLG München ze dne 8. února 1995, sp. zn. 7 U 1720/94

Rozhodnutí LG Ellwangen ze dne 21. srpna 1995, sp. zn. 1 KfH O 32/95

Rozhodnutí Bundesgerichtshof ze dne 3. dubna 1996, sp. zn. VIII ZR 51/95

Rozhodnutí OLG Düsseldorf ze dne 24. dubna 1997, sp. zn. 6 U 87/96

Rakousko

Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 7. září 2000, sp. zn. 8 Ob 22/00vz

Švýcarsko

Rozhodnutí BG St. Gallen ze dne 3. srpna 1997, sp. zn. 3PZ 97/18

Rozhodnutí KG Zug ze dne 12. prosince 2002, sp. zn. A3 2001 34

8. Judikatura - rozhodčí nálezy

Rozhodčí nález ICC Court of Arbitration č. 7585 z roku 1992

Rozhodčí nález ICC Court of Arbitration č. 8324 z roku 1995

Rozhodčí nález ICC Court of Arbitration č. 9978 z března 1999

Rozhodčí nález OPKRF ze dne 27. května 2005, sp. zn. 95/2004

9. Elektronické databáze

Pace University Law School of New York

www.cisg.law.pace.edu

Databáze Unilex

www.unilex.info

Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo

www.uncitral.org

Mezinárodní institut pro sjednocení soukromého práva

www.unidroit.org

Shrnutí

Tato diplomová práce je věnována výkladu pojmu podstatného porušení smlouvy v režimu Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. Je členěna do šesti částí, včetně úvodu a závěru. V úvodu pojednávám o Vídeňské úmluvě obecně, o její použitelnosti a o nutnosti interpretace podstatného porušení, jako pojmu, který se prolíná celou Úmluvou a má klíčový dopad na některá její ustanovení. Kromě výkladu podstatného porušení a dalších důležitých pojmů v čl. 25 Úmluvy jsem si stanovila vědeckou otázku, zda lze předem vytyčit hranice podstatného porušení smlouvy. V následující části se tedy nejprve zabývám výkladem obecných ustanovení, která jsou pro aplikaci Úmluvy zásadní. Jmenovitě se věnuji autonomii vůle stran, na které je třeba vždy bezvýhradně trvat a na tom, co se uplatní, pokud si strany rozhodné právo neurčí. Krucióální jsou zásady interpretace v čl. 7 Úmluvy, které rozebírám následovně, zásadu přihlídnutí k mezinárodní povaze, zásadu opory jednotnosti výkladu a neopominutelnou zásadu dobré víry. Rovněž v této části rozebírám i dopad následujícího článku, který se týká výkladu jednání stran. V další části zkoumám zásadní pojmy čl. 25 Úmluvy a to „porušení smluvní povinnosti“, „značná újma“, „předvídatelnost“, „rozumná osoba“ a „oprávněné očekávání“. V části čtvrté nabízím pohled na to, jak se znění podstatného porušení, tak jak je známe dnes, vyvíjelo v průběhu Haagské a Vídeňské konference. Pojem podstatného porušení následně srovnávám s nepodstatným porušením smlouvy v jednotlivých otázkách. Náhradu škody a snížení kupní ceny bude moci uplatnit poškozená strana vždy, avšak při podstatném porušení je jí k dispozici navíc možnost opravy a dodání náhradního zboží a zejména právo na odstoupení od smlouvy, které je hlavním důvodem existence institutu podstatného porušení. V předposlední části uvádím některá rozhodnutí soudů, týkající se podstatného porušení a to v případech neplnění smlouvy, pozdního plnění a vadného plnění. V závěru uvádím výsledky mého výzkumu a odpovídám na položenou vědeckou otázku kladně. I přesto, že je interpretace podstatného porušení různá, lze spatřovat společné znaky, na jejichž základě lze předem určit hranici podstatného porušení.

Summary

This thesis is devoted to the interpretation of the concept of fundamental breach of contract under the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods. It is divided into six parts, including introduction and conclusion. In the introduction I discuss the Vienna Convention in general, its applicability and importance of having such term of fundamental breach, running through the Convention and has a key impact on some of its provisions. In addition to the interpretation of a fundamental breach and other important concepts in Article 25 of the Convention, I have set the scientific question of whether is possible to pre-demarcate fundamental breach of contract. The following section therefore deals with the interpretation of the general provisions which are essential for the application of the Convention. Namely, I deal with party autonomy, which must always implicitly take into account and what happens when the parties not specify the applicable law. Principles are crucial in the interpretation of Article 7 of the Convention, which I analyze as follows, taking into account the regard to its international character, support the principle of uniformity of interpretation and indispensable principle of good faith. In this section I also analyze the impact of the following article, which concerns the interpretation of the parties conduct. The next part deals with the fundamental concepts of Article 25 of the Convention, specifically "*breach of contract*", "*substantial detriment*", "*foreseeability*", "*reasonable person*" and "*expectation under the contract*". In Part Four, I offer a glimpse of how the text of a fundamental breach, as we know it today, developed over the Hague and Vienna Conference. The concept of fundamental breach is subsequently compared with non-fundamental breach of contract in particular issues. Damages and reduction of the price will be able to apply by the injured party always, but in case of a fundamental breach she has extra claims to require the repair and the delivery of substitute goods and especially the right to declare the contract avoided, which is the main reason for the existence of a fundamental breach itself. In the last but one chapter, I present some decisions of the courts of a fundamental breach in failure of performance of contract, late performance and defective performance. In conclusion, I present the results of my research and answer to the scientific question in the affirmative. Even though interpretation of a fundamental breach is various, common features can be seen, on which you can pre-define the boundary of a fundamental breach .

Klíčová slova

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží

Podstatné porušení

Kupní smlouva

Interpretace

Značná újma

Předvídatelnost

Rozumná osoba

Očekávání dle smlouvy

Vídeňská konference

Odstoupení od smlouvy

Keywords

United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods

CISG

Fundamental breach

Sale of goods

Interpretation

Substantial detriment

Foreseeability

Reasonable person

Expectation under the contract

Vienna Convention

Avoidance of contract